

Relationen Sverige – Norge och Värmlands roll

Rapport nr 14, Region Värmland

Utgiven av Region Värmland, 2013.

Faktasammanställning: Bo-Josef Eriksson, Region Värmland samt Nordregio och Attityd i Karlstad AB.

Text: Bo-Josef Eriksson, Maria Östergren, Region Värmland samt Nordregio och Attityd i Karlstad AB.

Foto framsida: Lars Thorén, © Värmlands Museum.

Foto där inget annat anges: Øyvind Lund.

Grafisk form: Lars Falkman.

Tryck: Strokirk-Landströms.

Rapporten är nedladdningsbar från Region Värmlands webbplats.

Vid eventuella frågor om rapportens innehåll kontakta:

bo-josef.eriksson@regionvarmland.se

Region Värmland

Box 1022

651 15 Karlstad

www.regionvarmland.se

Region Värmland är värmlänningarnas organisation för tillväxtfrågor, regional utveckling, kultur, kollektivtrafik och folkbildning. Organisationen är politiskt styrd, huvudman är landstinget och de 16 kommunerna.

Tomas
Riste

Catarina
Segersten Larsson

Förord

Relationen mellan Norge och Sverige har de senaste tio åren blivit allt starkare och viktigare för båda ländernas ekonomier. Nära 56 000 svenskar har idag sin inkomst helt eller delvis från Norge, som i sin tur är beroende av svensk arbetskraft inom flera viktiga branscher. Ändå saknas idag en nationell statistik över gränshandel, flyttströmmar och arbetspendling mellan länderna.

Fram till 2009 tillhandahöll Statnord vissa siffror regelbundet, men verksamheten finansieras inte längre av Nordiska ministerrådet. I Sverige har enstaka undersökningar genomförts, men ingen myndighet har idag något ansvar för att regelbundet ta fram den sortens underlag.

Den här rapporten har därför arbetats fram av Region Värmland för att täcka kunskapsglappet när det gäller hur Sveriges och Norges utveckling är beroende av varandra.

Sammanställningen visar att över 27 000 svenskar idag har arbete – utan att synas i statistiken, eftersom deras arbete finns i Norge. De som arbetspendlar tjänar sammanlagt 8,9 miljarder kronor, men ser i svenska myndigheters ögon ut som nolltaxerare. Det här innebär exempelvis att förvärvsfrekvensen i delar av Sverige, exempelvis Värmland, är missvisande, eftersom de som bor i Sverige men arbetar i Norge inte räknas med. Det innebär också att totalt 11,5 miljarder i svenska löneinkomster från Norge inte syns i statistiken.

En konkret effekt på den lokala nivån blir exempelvis att gränskommunerna varje år hamnar på botten av listan i Rädda Barnens årliga rapport om barnfattigdom, enbart på grund av den missvisande statistiken.

Båda länderna har mycket att vinna på att fortsätta att utveckla de goda relationerna när det gäller såväl handel som andra typer av utbyten. Kompetensen för det finns i gränsregionerna, inte minst Värmland, där såväl myndigheter som privat sektor har en lång erfarenhet av utbyte och handel med Norge. Nu finns också det underlag framtaget som vi behöver ha på regelbunden basis för att fortsätta utvecklingen framåt tillsammans med vårt grannland.

Tomas Riste
Regionråd

Catarina Segersten Larsson
Regionråd

Innehåll

1	Inledning - Sveriges viktigaste grannland	7
1.1	Pendling och export till Norge	8
1.2	Sammanfattning	10
2	Statistik över gränsen	12
2.1	Antal pendlare över riksgräns	12
2.2	Gränspendlare efter bostads- och arbetsort	16
2.3	Arbetspendlare till Norge efter åldersklasser	24
2.4	Arbetspendlare till Norge efter födelseregion	26
2.5	Arbetspendlare till Norge efter utbildningsnivå	28
2.6	Arbetspendlare till Norge och förvärvsfrekvens samt sysselsatta	30
2.7	Arbetspendlare från Värmland till Norge efter näringsgren	34
2.8	Antal inkomsttagare och arbetspendlare	36
2.9	Lönesummor för arbetspendlare och övriga inkomsttagare	38
2.10	Gränshandel	40
3	Norge och Osloregionens utveckling	42
3.1	Demografisk utveckling under de senaste tio åren	43
3.2	Arbetsmarknadsutveckling	43
3.3	Ekonomisk utveckling under de senaste tio åren	44
3.4	Näringslivsstruktur	46
3.5	Företagsstruktur	48
3.6	Investeringsbenägenhet	49
3.7	Referenser	50
4	Attityder bland norska och värmländska företag	52
4.1	Företags "top of mind"-associationer	54
4.2	Företagens affärer över gränsen	56
4.3	Företagens uppfattningar om näringslivet och framtida affärer	60
4.4	Hinder för affärer med Norge	63
4.5	Underlätta för affärer med Norge	64
4.6	Norska företags upplevelser av företag i Värmland och Västra Götaland	65
4.7	Respondenternas bakgrund	67
5	Uppfattningar om Värmland bland norska medborgare	70
5.1	Metod och urval	54
5.2	Uppfattning om svenska regioner	71
5.3	Uppfattning om Värmland	74

1. Sveriges viktigaste grannland

Sverige tillhör ett av världens mest exportberoende länder. År 2012 uppgick den svenska varuexporten till 1 169 miljarder kronor. Den största marknaden för svenska exportvaror är Europa, främst EU-länderna.

Trots att Sveriges export ökar och är betydande har den samtidigt tappat marknadsandelar internationellt, mot bakgrund av ökad internationell konkurrens. För att den svenska ekonomin ska fortsätta att utvecklas krävs att fler svenska företag kan ta vara på möjligheterna på de internationella marknaderna och att Sveriges internationella kontakter utvecklas och fördjupas.

Sverige viktigaste exportland är Norge och relationerna över den långa landgränsen är omfattande. För Norge är gränsen till Sverige inte bara en nationsgräns utan även en gräns mot EU och ett större regionalt sammanhang. Mellan Sverige och Norge finns dessutom starka personliga och sociala band, en kulturell- och språklig närhet och i vissa stycken en gemensam historia. Det gör att relationen mellan länderna är betydligt djupare än gentemot andra handelspartners.

Värmland är en gränsregion längs den svensk-norska gränsen. Från riksgränsen är det bara 100 km till Oslo. Från länsgränsen i öster är det 250 km till Stockholm. Det gör att det blir allt vanligare att värmlänningar bor i ena landet och arbetar i det andra. Denna unika förutsättning gör bland annat att Värmland har mycket bättre möjligheter för tillväxt och ökad välfärd än regionen annars hade haft. Den geografiska närheten har haft stor betydelse när det gäller att kunna mildra lågkonjunkturer och ta tillvara bättre konjunkturlägen. Det är viktigt för ett land som Sverige, som är extra känsligt för konjunktursvängningar på grund av sitt exportberoende.

Gränsregioners betydelse för ett lands utveckling har dock en tendens att underskattas mot bakgrund av att den offentliga statistiken i mångt och mycket bara omfattar nationalstaten och inte tar hänsyn till bland annat en ökad arbetskraftsrörlighet och de möjligheter som regionförstoring över gränser ger. Det gäller även i Sverige. Idag går värdefull information om gränsregionernas tillväxt och utveckling förlorad. En konsekvens blir att beslutsunderlag kan snedvridas och få mindre fördelaktiga konsekvenser för en gränsregion, men på sikt kan det även påverka Sveriges tillväxt och utveckling som helhet.

Region Värmland har tagit fram denna rapport med syftet att:

- öka kunskapen om den svenska utvecklingen och den norska
- visa hur Värmlands utveckling påverkas av närheten till Norge och Oslo och därmed hur Värmlands verkliga bidrag till Sveriges utveckling ser ut
- ta fram underlag för att forma strategier som har stor betydelse för Värmlands utveckling

I rapporten undersöks förhållandena mellan Sverige och Norge samt Värmland och Norge statistiskt. Den statistik som redovisas är jämförbar statistik över förhållanden och utvecklingstendenser i Sverige och Norge. Statistiken är delvis nedbruten på regional och kommunal nivå. Vidare studeras hur Norge och Osloregionen har utvecklats de senaste tio åren. Därefter presenteras en attitydundersökning som är genomförd bland värmländska och norska företag. Slutligen presenteras en undersökning som visar på norska medborgares uppfattning om Värmland. Rapporten är indelad i följande huvudområden:

- Statistik över gränsen
- Norge och Osloregionens utveckling
- Attityder bland norska och värmländska företag
- Uppfattningar om Värmland bland norska medborgare

1.1 **Pendling och export till Norge**

Norge är det nordiska grannland som Sverige har mest utbyte med. Exempelvis var Norge 2012 det nordiska grannland som Sverige hade mest handel med. Totalt var Norge Sveriges största exportland när det gäller varuexport och Sveriges näst största importland. Sverige importerade mer endast från Tyskland. Exporten till Norge var 120 miljarder och importen från Norge 101 miljarder kronor.

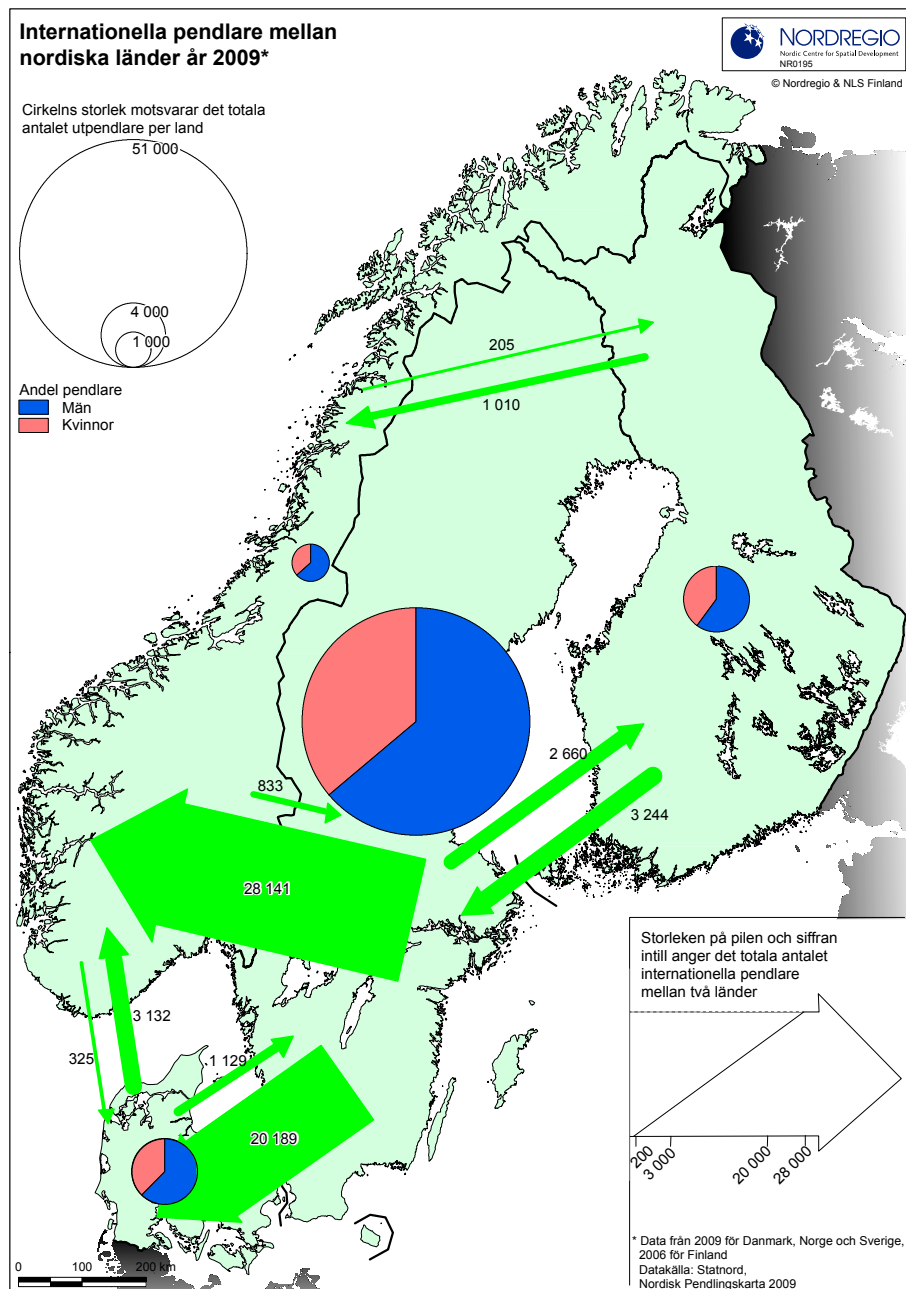
Tabell 1: Sveriges varu-export och import 2012 i miljarder kronor, efter land

Land	Varuexport	Varuimport
Norge	120	101
Tyskland	115	191
Storbritannien och Nordirland	90	72
USA	75	36
Danmark	75	93
Finland	74	56
Nederländerna	61	72
Belgien	55	41
Frankrike	53	46
Kina	38	45
Övriga	412	349
Totalt	1 169	1 102

Källa: SCB

Sverige är det nordiska land där invånarna arbetspendlar mest till andra nordiska länder. Pendlingen till andra nordiska länder är viktig för den svenska ekonomin och sysselsättningen. 2009 gränspendlade nästan 51 000 svenskar till ett arbete i ett annat nordiskt land och arbetspendlingen till Norge är den enskilt viktigaste pendlingsströmmen. 2009 var det 28 141 arbetspendlare från Sverige till Norge, detta utgör cirka 55 procent av den totala nordiska gränspendlingen. Danmark hade 2009 den näst största pendlingsströmmen från Sverige motsvarande drygt 40 procent av gränspendlingen, se figur 1.

Figur 1: Arbetspendling mellan nordiska länder 2009

Källa: Statnord, bearbetat av Nordregio

1.2 Sammanfattning och slutsatser

ETT ÖMSESIDIGT BEROENDE

Den här rapporten har arbetats fram av Region Värmland för att täcka ett kunskapsglapp om beroendet mellan den svenska utvecklingen och den norska. Idag saknas det en nationell statistik över gränshandel, flyttströmmar och arbetspendling mellan länderna.

Norge är det nordiska grannland som Sverige har mest utbyte med. Från år 2004 till 2010 mer än fördubblades arbetspendlingen från Sverige till Norge, vilket inneburit att det idag är en större andel svenskar som arbetspendlar till Norge än till Danmark. Arbetspendlingen från Sverige till Norge var under 2009 hela 55 procent av den totala nordiska gränspendlingen.

Däremot är det få som pendlar från Norge till Sverige, men Norge är å andra sidan beroende av svensk arbetskraft inom många branscher. Norge är också det land som kontrollerar flest företag i Sverige, och de investerar dubbelt så mycket i Sverige som i Danmark och Finland tillsammans.

Nära 56 000 svenskar har idag sin inkomst helt eller delvis från Norge. Det handlar om lönesummor på cirka 11,5 miljarder, om man räknar in både arbetspendlare och andra svenskar som har inkomster från Norge.

Antalet arbetspendlare från Sverige till Norge var år 2010 över 27 00 personer som tillsammans tjänade 8,9 miljarder kronor, men i svensk statistik räknas de som nolltaxerare på grund av bristerna i statistiken.

Av samma orsak underskattas hur många i Sverige som har jobb, eftersom arbetspendlarna inte räknas in. Det ger en underskattning av förvärvsfrekvensen med 0,4 procentenheter. Problemet är extra tydligt i Värmland, som har en lång gräns mot Norge. I gränskommunerna Årjäng och Eda är underskattningen av hur många som har jobb nästan 15 procentenheter.

Under de senaste tio åren har även handelsrelationen mellan Norge och Sverige växt starkt, trots en viss nedgång under lågkonjunkturen 2009. Under 2012 var Norge vårt näst största importland efter Tyskland. Värdet av importen från Norge var cirka 101 miljarder svenska kronor. Norge var också det land dit vi exporterade allra mest. Den svenska investeringsvolymen har dubblats i Norge på knappt tio år, likaså de norska investeringarna i Sverige.

Värmland och Västra Götaland är de län där i särklass flest personer arbetspendlar till Norge. Värmland stod under 2010 för nästan 20 procent av den totala arbetspendlingen till Norge, vilket är proportionellt sett mest i landet. Var 25:e yrkesarbetande värmlänning hade sitt jobb i Norge, och var 20:e lönekrona intjänades av arbetspendlare. Västra Götaland stod för cirka 25 procent av arbetspendlingen till Norge.

Även den norska gränshandeln i Sverige är koncentrerad till Västra Götaland och Värmland. Under 2012 uppgick den totalt till 10,8 miljarder norska kronor.

VILKA PENDLAR OCH VART?

Förenklat kan man säga att den typiska pendlaren är en man i 20-24-årsåldern som har endast gymnasieutbildning, kommer från Värmland eller Västra Götaland och jobbar på en byggarbetsplats i Osloregionen.

Det är betydligt fler män än kvinnor som arbetspendlar till Norge från Sverige. Delvis sker pendlingen till branscher som traditionellt sett är mansdominerade, men även bortsett från det är det vanligare att män pendlar än att kvinnor gör det.

Generellt sett är skillnaden mellan män och kvinnor mindre bland yngre och bland högutbildade 20% av arbetspendlarna är födda utanför Sverige, och av dem är 10 % födda i Norge. De branscher som flest värmlänningar pendlar till är byggverksamhet, uthyrning/fastighetsservice/resetjänster,

tillverkning och vård/omsorg. De flesta svenskarna arbetar i Oslo. På andra plats kommer Akershus och på tredje Östfold.

NORSKA FÖRETAG SÖKER SIG TILL SVERIGE

En annan faktor som talar för relationen mellan Sverige och Norge är den enastående utvecklingen i den norska ekonomin. Norges ekonomi har en direkt påverkan på utvecklingen även i Sverige, exempelvis flödena av handel och arbetskraft.

Norge har näst högst BNP per capita i Europa med 555 000 norska kronor (2011). Det är bara Luxemburg som ligger högre när man justerar olikheter i prisnivå mellan länderna. År 2011 var Norges BNP per capita hela 89 procent över det europeiska genomsnittet.

Norge ligger i den internationella toppen avseende hur lätt det är att starta företag. I Världsbankens index "Ease of doing business" låg Norge 2011 på sjunde plats av 183 länder. Som jämförelse intog Sverige plats 14 i samma index. År 2011 registrerades en tredjedel av alla nya företag i Norge i Oslo och Akershus.

År 2011 fanns 2 224 norska företag i Sverige. Det är mer än en fördubbling jämfört med 2001. Norskägda företag sysselsatte under 2011 över 57 000 personer i Sverige. Värmland var 2011 det län med högst andel anställda i norskt ägda företag.

Många stora norska koncerner har flera dotterbolag i Sverige, exempelvis Pripps och Abba Seafood. Många mindre norska företag har också etablerat sig i Sverige på grund av det mera gynnsamma kostnadsläget och fördelar som finns i och med EU-medlemskapet.

VÄRMLÄNDSKA FÖRETAG VILL HANDLA MER MED NORGE

De företag som är allra mest intresserade av att göra affärer med Norge i framtiden är de som redan har en affärsrelation med landet. Hela 78 procent svarar ja på den frågan. Kvinnorna är generellt sett något mindre intresserade av affärer med Norge än männen. 19 procent av de värmländska företagen är intresserade av att till och med etablera sig i Norge, flertalet av dem i Oslo.

48 procent av de värmländska företagen anser dock att det finns hinder för att etablera sig i Norge. Det enskilt största hindret anser de är tull och skatt, och att Norge inte är med i EU. Elva procent menar att det skulle underlätta om de fick hjälp med kontakter och tillgång till nätverk.

En attitydmätning som gjorts på uppdrag av Region Värmland visar att handeln redan är omfattande mellan Norge och Sverige, främst Värmland och Västra Götaland. Hela 57 procent av de värmländska företagen har gjort affärer med Norge under de senaste fem åren, genom import, export eller båda. I mätningen har norska och svenska privata företag med minst fem anställda deltagit. Två tredjedelar av de värmländska företagen som gör affärer med Norge tycker att det är ganska eller mycket positivt, medan tio procent är negativa.

Värmländska företag exporterar i större utsträckning än de norska, som istället har en större import. Såväl kunder som leverantörer till de värmländska företagen finns i huvudsak i Oslo (43 procent), eller utspritt över Norge (47 procent)

Bland de norska företagen uppgår 21 procent att de har gjort affärer med företag i Karlstad eller övriga Värmland, och 37 procent har gjort affärer med företag i Göteborg eller Västra Götaland.

Av de norska företagen är det tre fjärdedelar som upplever att det är positivt att göra affärer med värmländska företag, och endast 1 procent är negativa.

När de norska företagen fick jämföra företag i Värmland och Västra Götaland fick båda väldigt höga och likartade betyg. Bland annat ansågs de svenska företagen ha högt förtroende, god service och hög kompetens.

2 Statistik över gränsen

I detta kapitel kommer vi att presentera statistik som är korrigerad för den skevhet som finns i gränsregioner när det gäller den nationella statistiken. Vi kommer att visa på hur viktig närheten till Norge är för Sverige och Värmland.

2.1 Pendlingen har fördubblats

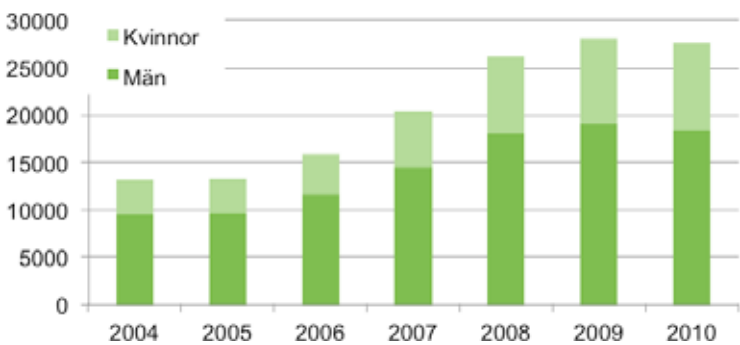
Tabell 2: Internationella pendlare mellan nordiska länder år 2009¹

Hemlandet	Antal pendlare över riksgräns			Antal pendlare till			
	Total	Män	Kvinnor	Danmark	Finland	Norge	Sverige
Danmark	4 261	2 656	1 605	-	-	3 132	1 129
Finland	4 254	2 555	1 699	-	-	1 010	3 244
Norge	1 363	866	497	325	205	-	833
Sverige	50 990	32 543	18 447	20 189	2 660	28 141	-
Norden totalt	60 868	38 620	22 248	20 514	2 865	32 283	5 206

Källa: Statnord; Nordisk pendlingskarta 2009

I tabellen ovan kan vi tydligt se att det är Sverige som står för en klar majoritet av arbetspendlingen över riksgränser i Norden. Totalt i Norden uppgick gränspendlingen 2009 till 60 868 varav Sverige stod för 50 990, motsvarande 84 procent. Över lag är det vanligare att män pendlar över riksgränsen än att kvinnor gör det. I Sverige står männen för 64 procent av arbetspendlingen över riksgränsen och kvinnorna för 36 procent. Motsvarande siffror för Norden totalt är 63 procent män och 37 procent kvinnor.

Diagram 1: Arbetspendling från Sverige till Norge

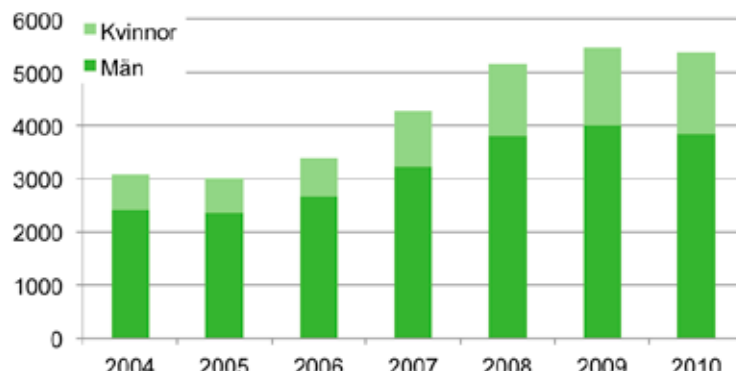
Källa: Statnord och SCB

Arbetspendlingen från Sverige till Norge var 13 200 personer under 2004. Den ökade sedan kraftigt fram till 2009. Mellan 2009 och 2010 var det en liten minskning i arbetspendlingen och 2010 var det 27 652 arbetspendlare från Sverige till Norge. Från 2004 till 2010 har arbetspendlingen till

¹ Pendlingsströmmarna till och från Finland 2006; Pendlingsdata mellan Danmark och Finland inte tillgängligt.

Norge ökat med 109 procent, det vill säga arbetspendlingen har mer än fördubblats under perioden. Män står för den största andelen av gränspendlingen från Sverige och 2010 var deras andel 66 procent. Kvinnor har dock ökat sin andel av gränspendlingen från 28 procent 2004 till 34 procent 2010.

Diagram 2: Arbetspendling från Värmland till Norge

Källa: Statnord och SCB

2004 arbetspendlade 3 090 personer som var boende i Värmland till Norge. Precis som i riket ökade denna siffra kraftigt fram till 2009 för att mellan 2009 och 2010 minska något. 2010 var det 5 376 boende i Värmland som arbetspendlade till Norge. Den totala procentuella ökningen under perioden 2004 till 2010 var 74 procent. Män stod 2010 för 71 procent av gränspendlingen från Värmland till Norge. Kvinnor har dock, precis som i riket, ökat sin andel av pendlingen från 22 procent 2004 till 29 procent 2010.

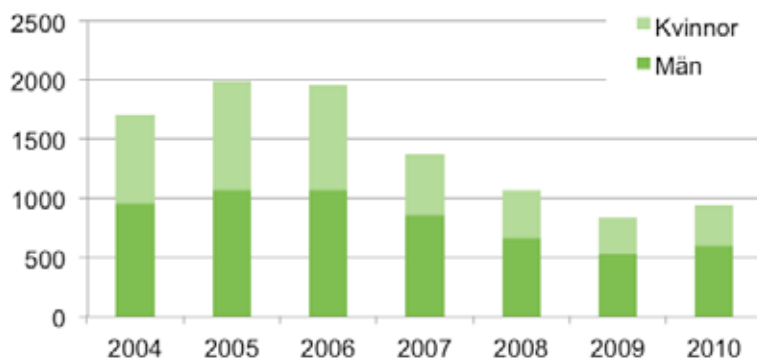
Över lag följer utvecklingen av arbetspendlingen mellan Värmland och Norge den utveckling som sker i resten av Sverige.

Diagram 3: Arbetspendling till Norge

Källa: Statnord och SCB

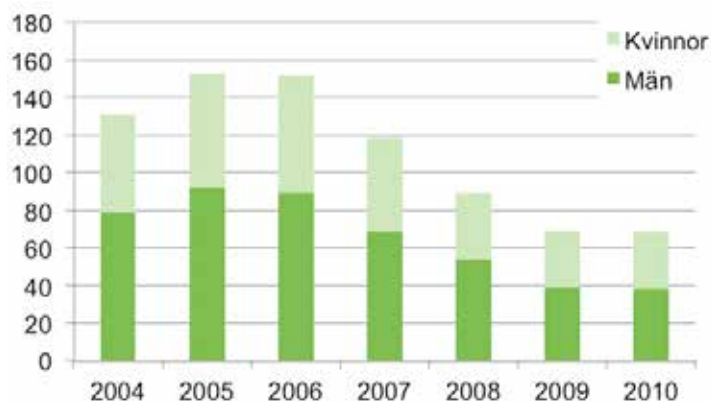
Diagram 4: Arbetspendling från Norge till Sverige

Källa: Statnord och SCB

Arbetspendlingen från Norge till Sverige är relativt liten. Arbetspendlingen var som störst 2005 då 1 985 personer arbetspendlade från Norge till Sverige. Under 2010 var det 940 arbetspendlare. 2004 var könsfördelningen bland arbetspendlarna relativt jämn, 44 procent kvinnor och 56 procent män. Sedan dess har dock kvinnornas andel av arbetspendlingen minskat och 2010 var den 36 procent.

Diagram 5: Arbetspendling från Norge till Värmland

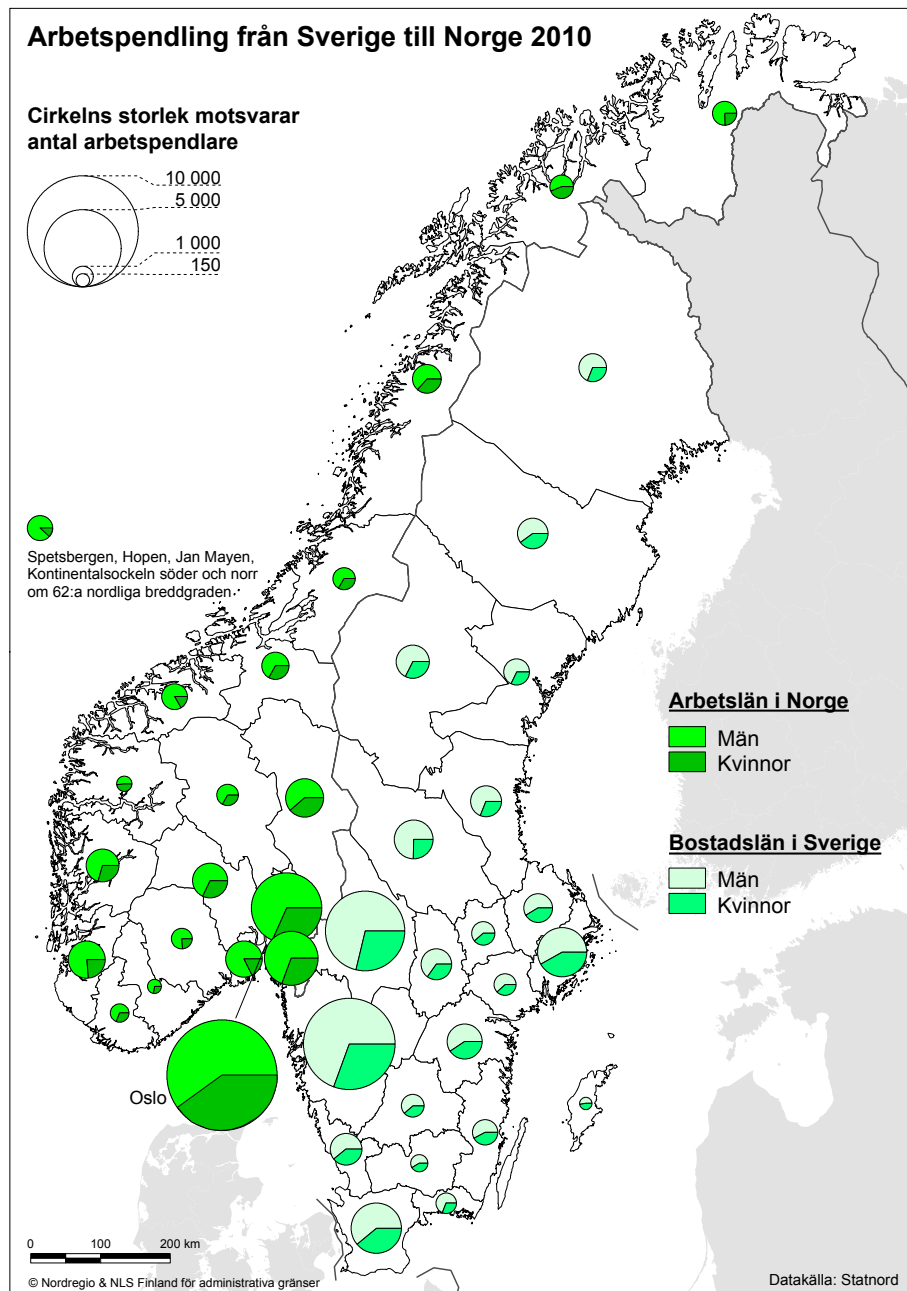
Källa: Statnord och SCB

Arbetspendlingen från Norge till Värmland är relativt jämt fördelad mellan könen. Pendlingen från Norge handlar dock generellt om låga tal, 2004 var det 131 boende i Norge som arbetspendlade till Värmland och 2010 hade detta minskat till 68, en minskning motsvarande 48 procent.

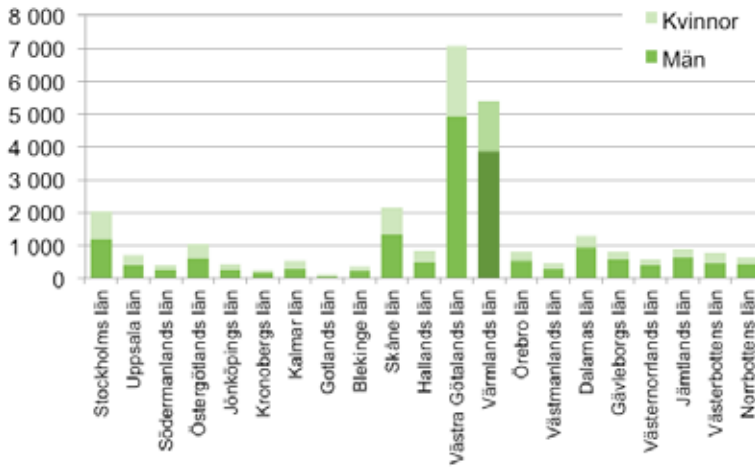
2.2 Gränspendlare efter bostads- och arbetsort

Figur 2: Arbetspendling från Sverige till Norge 2010

Källa: SCB, bearbetat av Nordregio

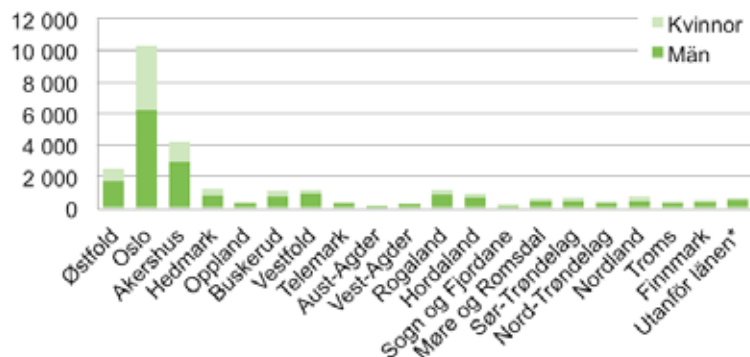
Diagram 6: Arbetspendling från Sverige till Norge 2010

Källa: SCB

Arbetspendlingen från Sverige till Norge är starkt koncentrerad till Värmlands och Västra Götalands län. Värmland stod 2010 för 19,4 procent och Västra Götaland för 25,6 procent av den totala arbetspendlingen från Sverige till Norge. Könsfördelningen bland arbetspendlare är skevare i Värmland och Västra Götaland än i riket som genomsnitt.

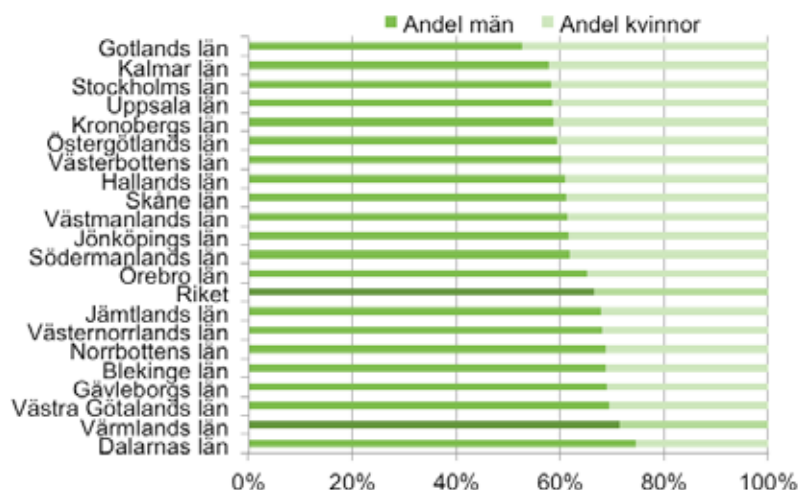
Diagram 7: Arbetspendling från Sverige till Norge

Källa: SCB, *Spitsbergen, Hopen, Jan Mayen, Sjøkølen sør og nord for 62 N

Oslo är det vanligaste fylket för arbetspendlare från Sverige att arbeta i och, 37,3 procent av gränspendlarna arbetar här. Även Akershus (15,2 procent) Østfold (8,9 procent) och Hedmark (4,5 procent) är vanliga fylken för gränspendlare att arbeta i. Könsfördelningen bland arbetspendlare från Sverige till Norge skiljer sig baserat på var de arbetar och var de bor. Av de fyra största arbetsfylkena är könsfördelningen jämnast i Oslo, här är 60 procent män och 40 procent kvinnor av de som arbetspendlar från Sverige. Østfold har skevast könsfördelning bland de fyra största arbetslänen. Andelen män och kvinnor som arbetspendlar från Sverige till Norge skiljer sig även när det gäller bostadslän i Sverige.

Diagram 8: Andel män och kvinnor som arbetspendlar till Norge, 2010

Källa: SCB

Figur 3: Arbetspendling från Värmland till Norge per bostadskommun 2010

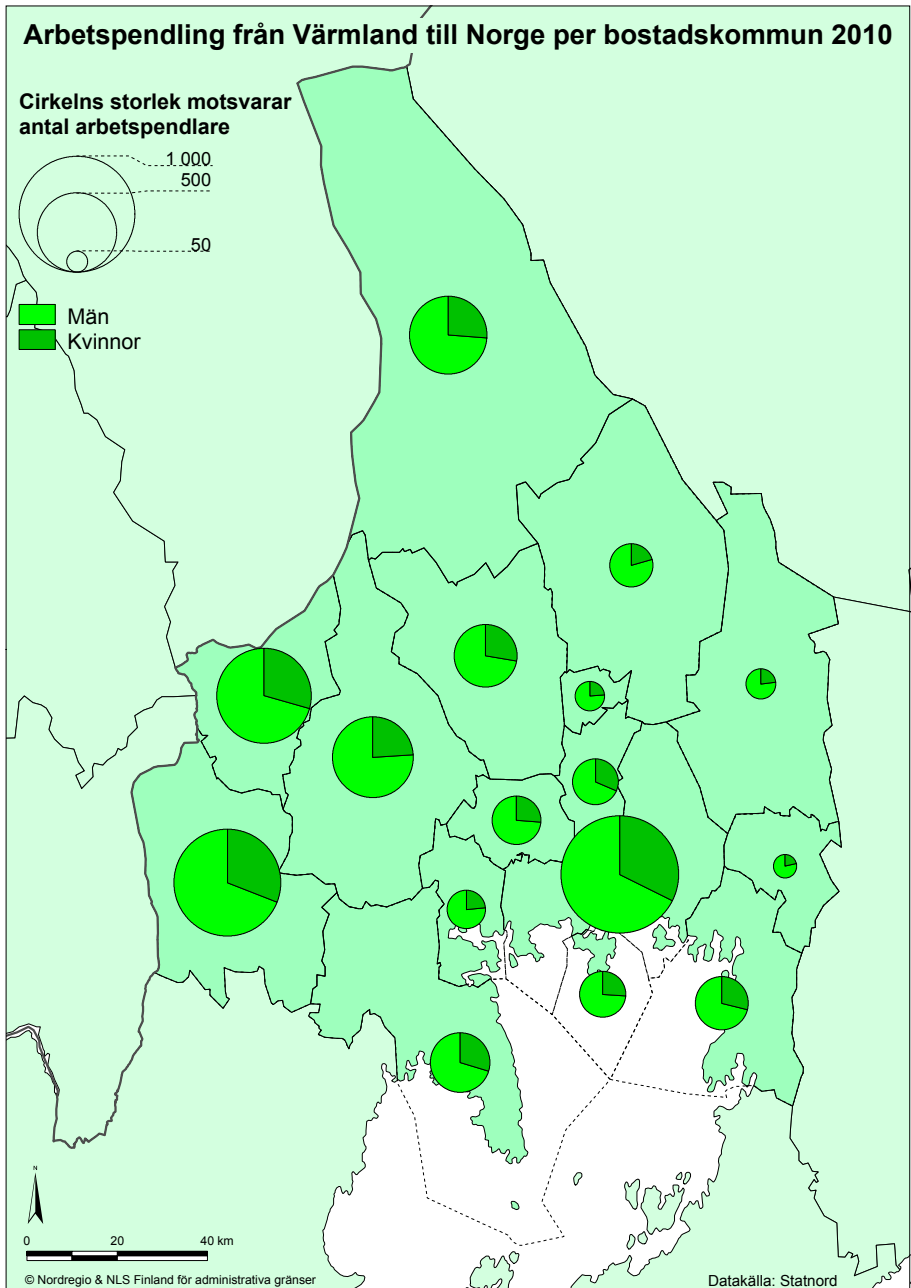
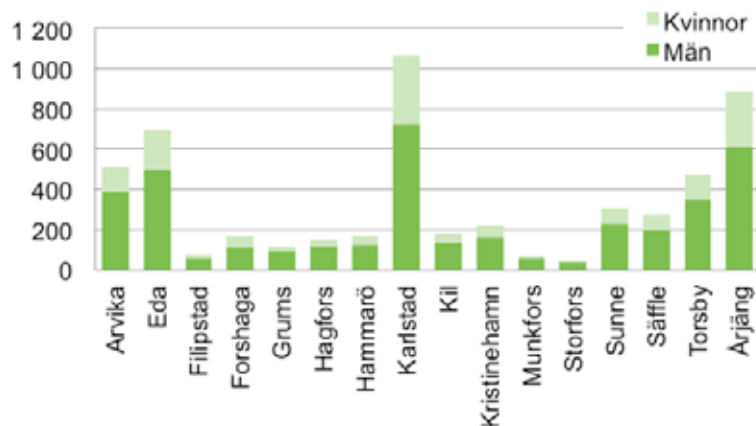

Diagram 9: Arbetspendling från Värmland till Norge per bostadskommun 2010

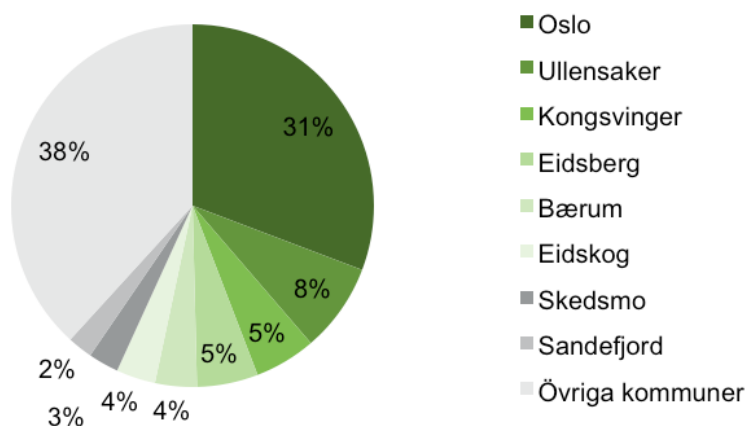

Källa: SCB

Antalet arbetspendlare till Norge från Värmländska kommuner sträcker sig från 42 i Storfors till 1 067 i Karlstad. Alla kommuner förutom Storfors, Munkfors och Filipstad har fler än 100 arbetspendlare till Norge. Arvika, Eda, Årjäng och Karlstad har fler än 500 arbetspendlare till Norge (Torsby ligger strax under med 467). Andelen kvinnor och män bland arbetspendlarna skiljer sig mellan kommunerna från Karlstads fördelning med 67,6 procent män och 32,4 procent kvinnor till Hagfors 79,5 procent män och 21,5 procent kvinnor bland arbetspendlarna till Norge.

Arbetspendlingen från Värmland är starkt koncentrerad till Oslo och kommunerna nära Oslo samt gränskommunerna. Arbetsmarknaden i kommunerna Oslo, Ullensaker (Gardemoen), Kongsvinger, Eidsberg, och Bærum sysselsätter tillsammans mer än hälften av arbetspendlingen från Värmland till Norge.

Diagram 10: Arbetskommun för arbetspendlare från Värmland till Norge, 2010

Källa: SCB

Figur 4:

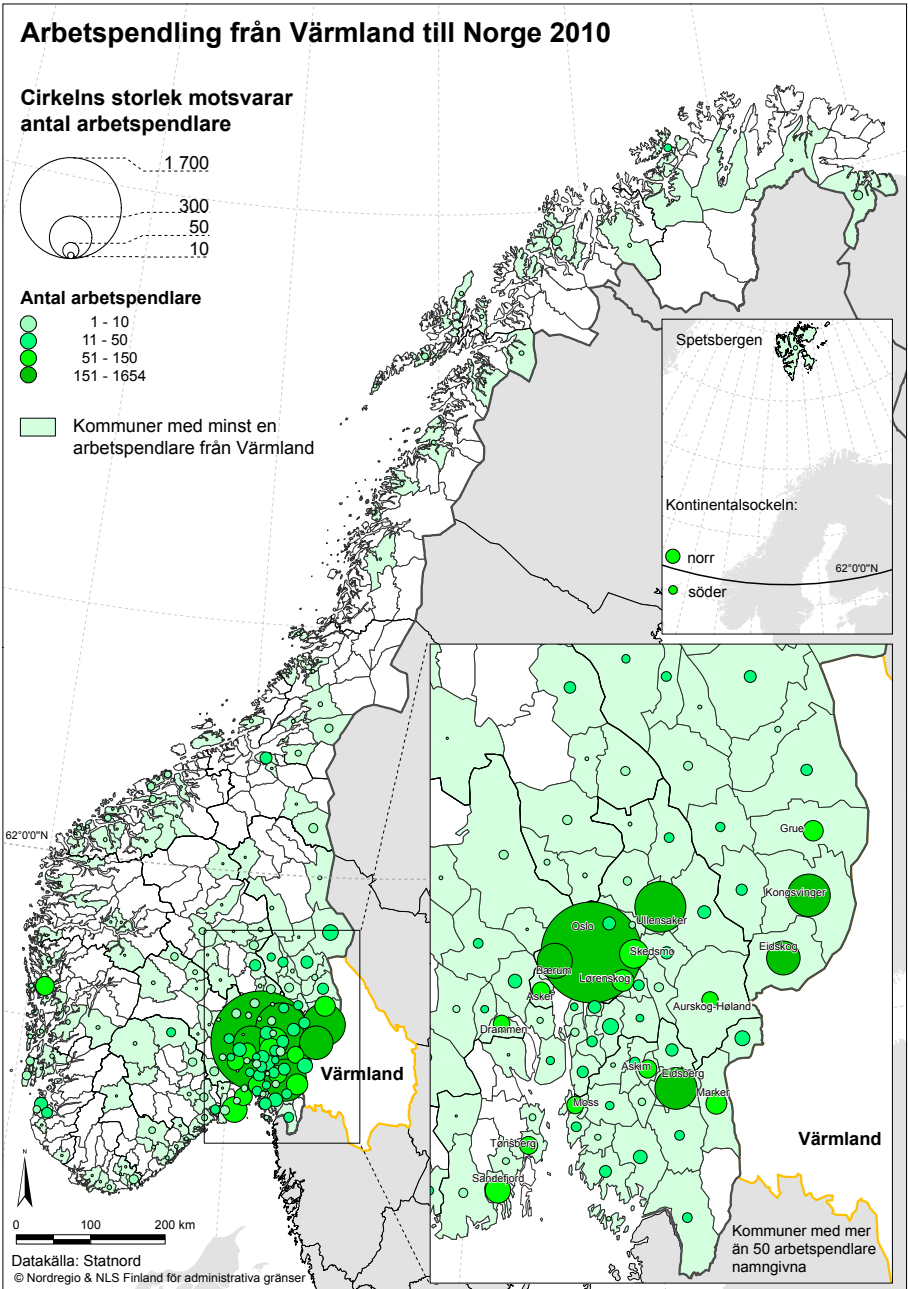
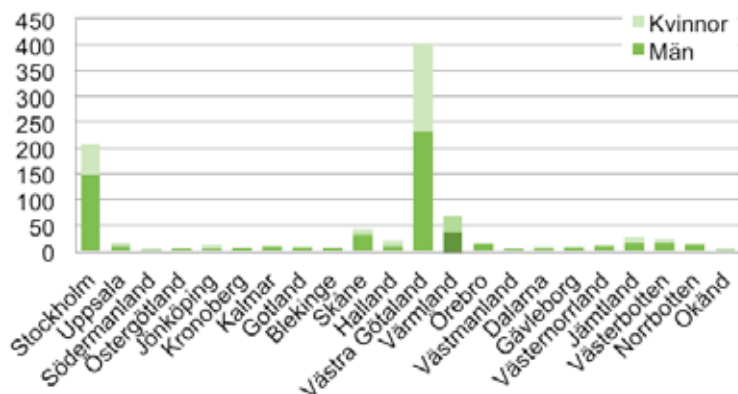

Diagram 11: Arbetspendling från Norge till Sverige 2010

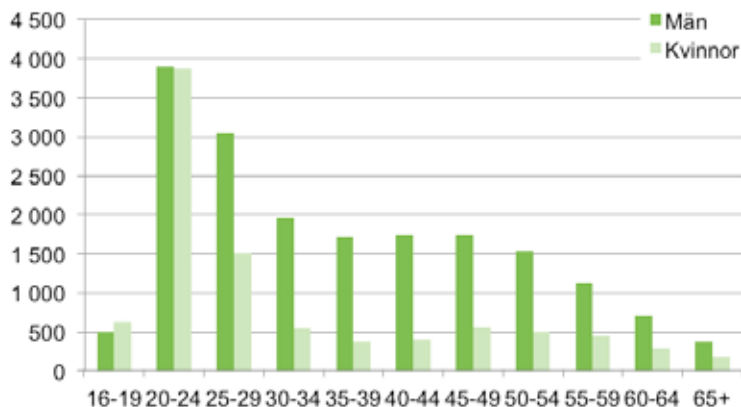
Källa: SCB

Arbetspendlingen från Norge till Sverige sker främst till de två storstadslänen Västra Götaland och Stockholm som tillsammans står för 65 procent av arbetspendlingen från Norge till Sverige, Värmland är det tredje vanligaste arbetslänet och står för 7 procent av arbetspendlingen från Norge till Sverige.

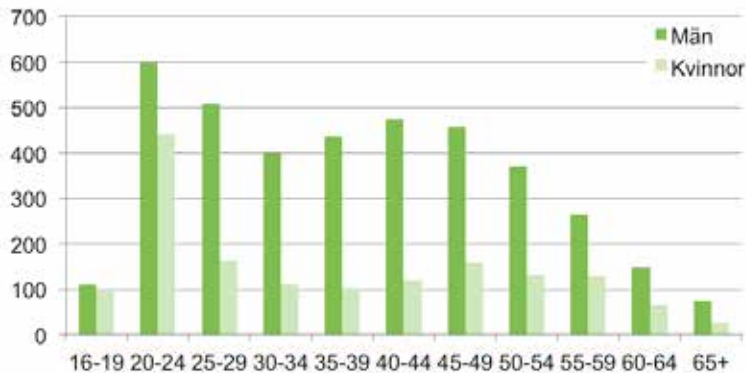
2.3 Arbetspendlare till Norge efter ålder

Diagram 12: Arbetspendling från Sverige till Norge efter åldersklasser 2010

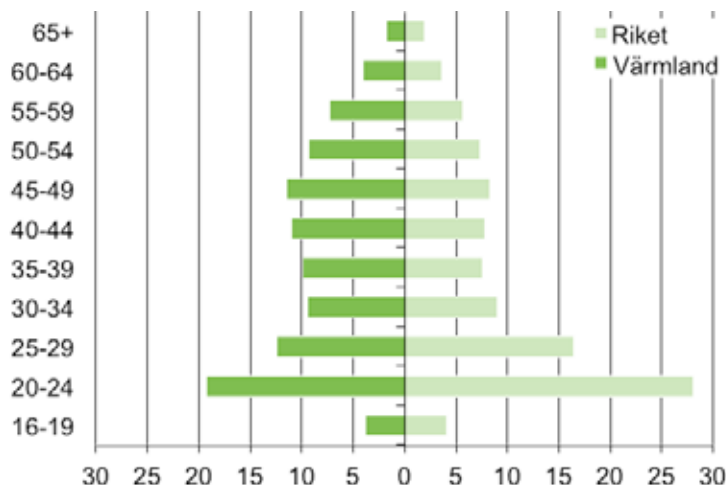
Källa: SCB

Diagram 13: Arbetspendling från Värmland till Norge efter åldersklasser, 2010

Källa: SCB

Diagram 14: Andel arbetspendlare till Norge efter åldersklasser, 2010

Källa: SCB

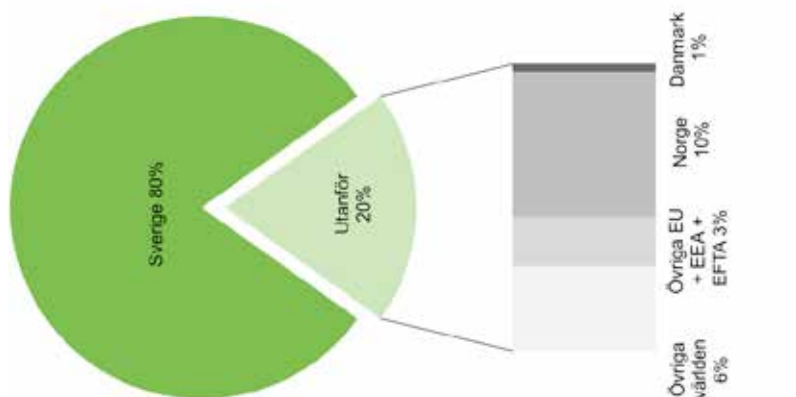
Den vanligaste åldern på en arbetspendlare från Sverige till Norge är 20-24 år. Med undantag för åldersgruppen 16-19 år i riket så är det fler män än kvinnor som arbetspendlar till Norge i alla åldersgrupper, både i riket och i Värmland.

De största skillnaderna mellan Värmland och riket återfinns i att Värmland har en högre andel av arbetspendlarna till Norge i åldersgrupperna 30-65+ medan riket har en högre andel i de yngre åldersgrupperna 16-29 år. Generellt är alltså en arbetspendlare från Värmland till Norge äldre än den genomsnittliga arbetspendlaren från Sverige till Norge.

Könsfördelningen är jämnast i de yngre åldersgrupperna 16-19 och 20-24 år. De största skillnaderna i könsfördelning mellan arbetspendlare från riket och arbetspendlare från Värmland är i de yngre och äldre åldersgrupperna. I åldersgrupperna mellan 30 och 54 år är skillnaderna mellan Värmland och riket gällande andel kvinnor och män bland arbetspendlare understigande två procentenheter.

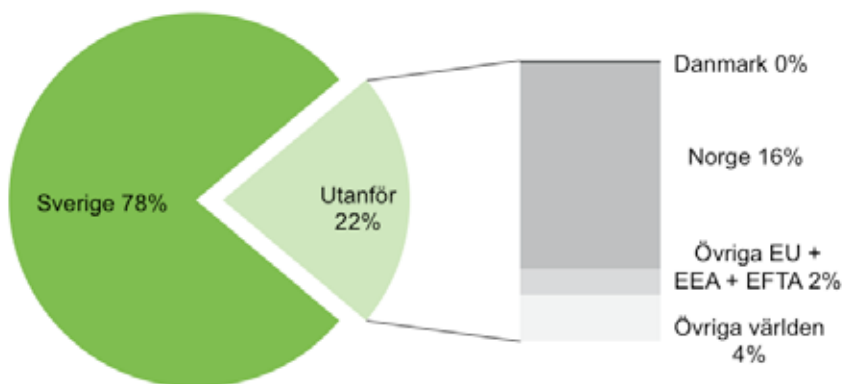
2.4 Arbetspendlare till Norge efter födelseregion

Diagram 15: Födelseregion för arbetspendlare från Sverige till Norge 2010

Källa: SCB

Diagram 16: Födelseregion för arbetspendlare från Värmland till Norge

Källa: SCB

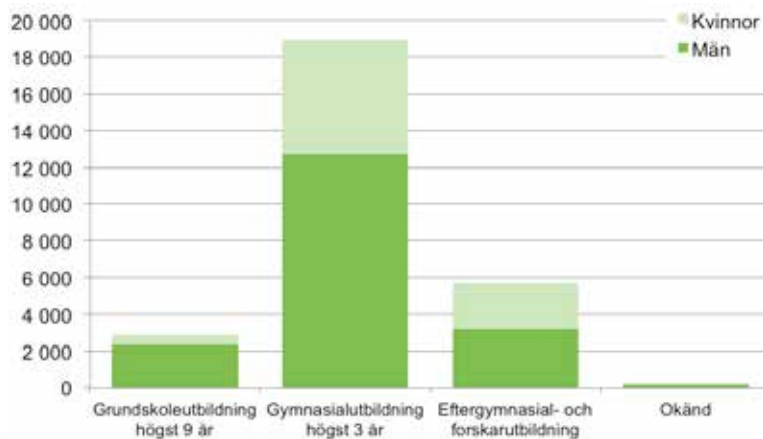
I Sverige är var femte arbetspendlare till Norge född utanför Sveriges gränser.

I Värmland är det 22 procent av arbetspendlarna till Norge som är födda utanför Sverige. I Värmland är andelen arbetspendlare som är födda i Norge högre än i riket. 16 procent av alla gräns-
pendlare i Värmland är födda i Norge, motsvarande siffror för riket är tio procent.

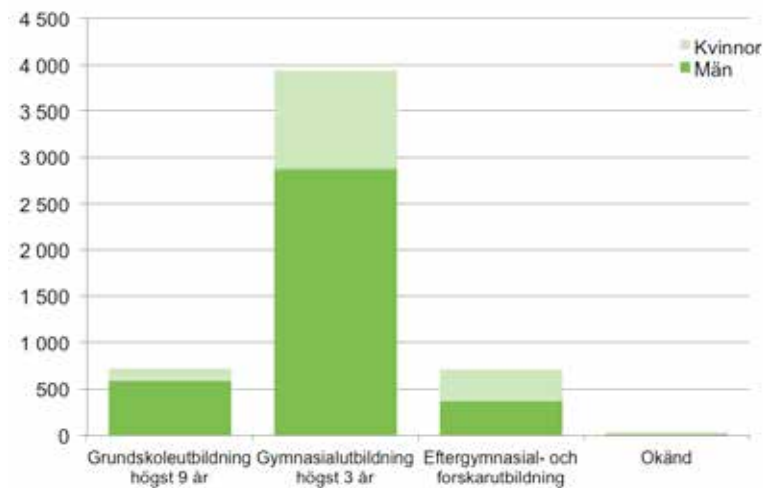
2.5 Arbetspendlare till Norge efter utbildningsnivå

Diagram 17: Arbetspendling från Sverige till Norge efter utbildningsnivå, 2010

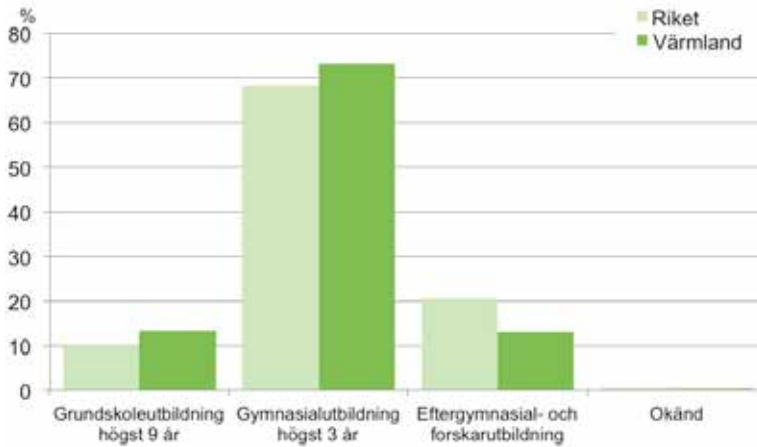

Källa: SCB

Diagram 18: Arbetspendling från Värmland till Norge efter utbildningsnivå, 2010

Källa: SCB

Diagram 19: Utbildningsnivå för arbetspendlare från Sverige till Norge

Källa: SCB

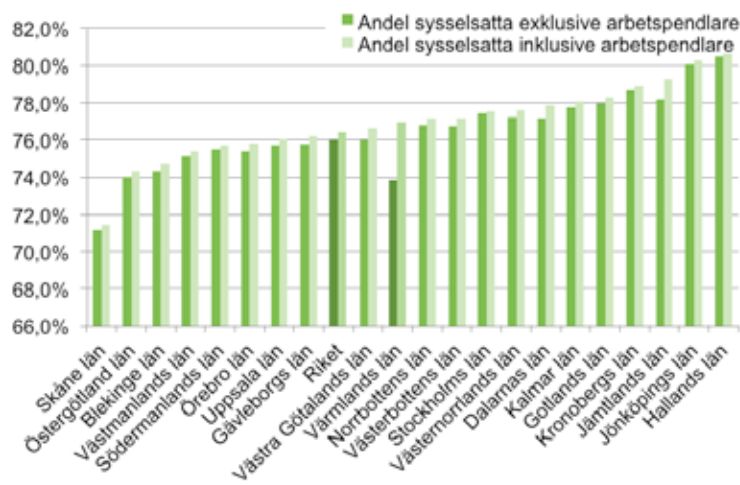
Av arbetspendlarna från Sverige till Norge har de flesta en gymnasial utbildning om högst tre år. I riket har var femte arbetspendlare till Norge minst en eftergymnasial utbildning, i Värmland är det var åttonde.

Arbetspendlingen från Sverige till Norge är starkt mansdominerad. Mansdominansen varierar dock beroende på utbildningsnivå. Ju högre utbildning desto lägre mansdominans. Av arbetspendlarna med grundskoleutbildning om högst nio år är mer än 80 procent män, både i riket (81 %) och i Värmland (82 %).

I kategorin arbetspendlare från Sverige till Norge med eftergymnasial utbildning har kvinnor en markant högre andel av pendlingen som här nästan är jämt fördelad mellan könen, 44 procent kvinnor och 56 procent män i riket samt 49 procent kvinnor och 51 procent män i Värmland.

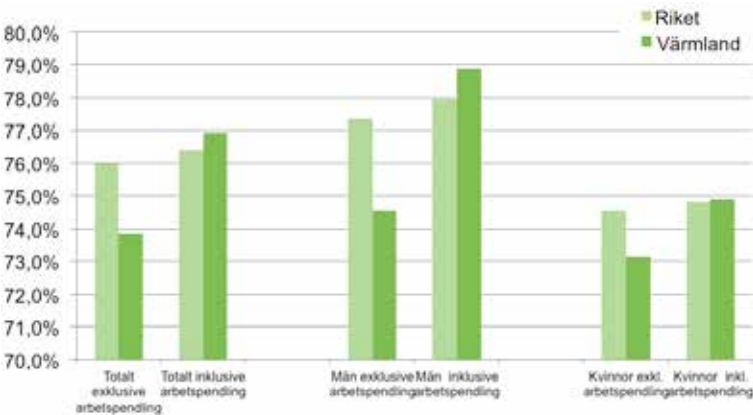
2.6 Andel och antal sysselsatta när arbetspendlarna räknas in

Diagram 20: Andel sysselsatta i ålder 20-64 (förvärvsfrekvens) exkl./inkl. arbetspendling från Sverige till Norge, 2010

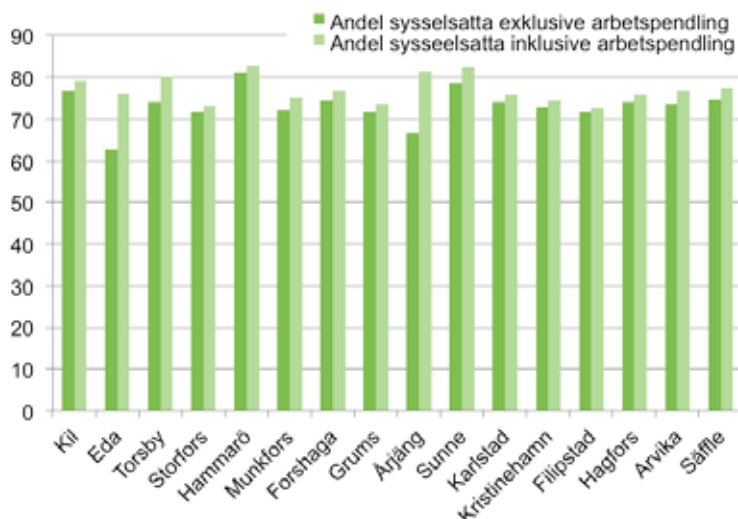
Källa: SCB

Diagram 21: Andel sysselsatta i ålder 20-64 (förvärvsfrekvens) exkl./inkl. arbetspendling från Sverige till Norge, efter kön 2010

Källa: SCB

Diagram 22: Andel sysselsatta i ålder 20-64 (förvärfrekvens) exkl./inkl. arbetspendling från Värmland till Norge, 2010

Källa: SCB

De 27 652 arbetspendlarna från Sverige till Norge är inte medräknade när den nationella offentliga statistiken redovisas. Det medför att förvärfrekvensen för riket underskattas med 0,4 procentenheter. Rikets förvärfrekvens ökas därmed från 76,0 till 76,4.

Värmlands län påverkas mest i riket av den stora gränspendlingen till Norge. Värmlands förvärfrekvens underskattas med cirka 3,1 procentenheter, vilket medför att Värmlands förvärfrekvens går från 73,9 till 76,9. För Värmlands del innebär det att Värmland går från att ha näst lägst förvärfrekvens i riket till att ligga över riksgenomsnittet.

Arbetspendlingen från Sverige till Norge är starkt mansdominerad vilket medför att förvärfrekvensen för män påverkas mer än förvärfrekvensen för kvinnor. Totalt innebär dock gränspendlingen för Värmlands del att såväl den totala förvärfrekvensen som den för män och kvinnor enskilt ligger över riksgenomsnittet.

Inom Värmland påverkas kommunerna väldigt olika. Gränskommunerna är de som påverkas kraftigast och Årjäng höjer sin förvärfrekvens från 66,7 till 81,5 procent, Eda höjer den från 62,8 till 76,2 procent och Torsby höjer den från 74,2 till 80,1 procent.

² Underskattningen är baserad på arbetspendlingen till Norge. Även arbetspendlingen till andra länder medför att förvärfrekvensen underskattas, för rikets del är det främst arbetspendlingen till Danmark som dessutom påverkar. Om arbetspendlingen till Danmark är lika stor som 2009 skulle det innebära en underskattning med ytterligare cirka 0,3 procent för riket som helhet.

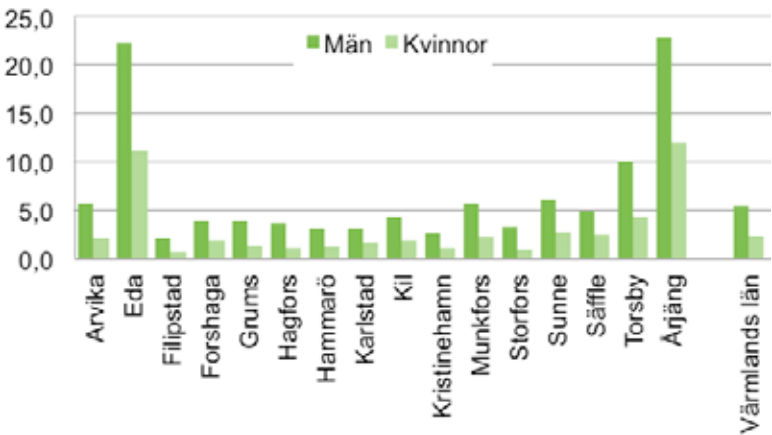
Tabell 3: Sysselsatta 20-64 år i Värmland exkl./inkl. arbetspendling från Värmland till Norge, 2010

Sysselsatta	Antal		Andel gränspendlare i procent
	Exklusive gränspendlare	Inklusive gränspendlare	
Kvinnor	55 077	56 386	5,5
Män	59 246	62 671	2,3
Totalt	114 323	119 057	4,0

Källa: SCB

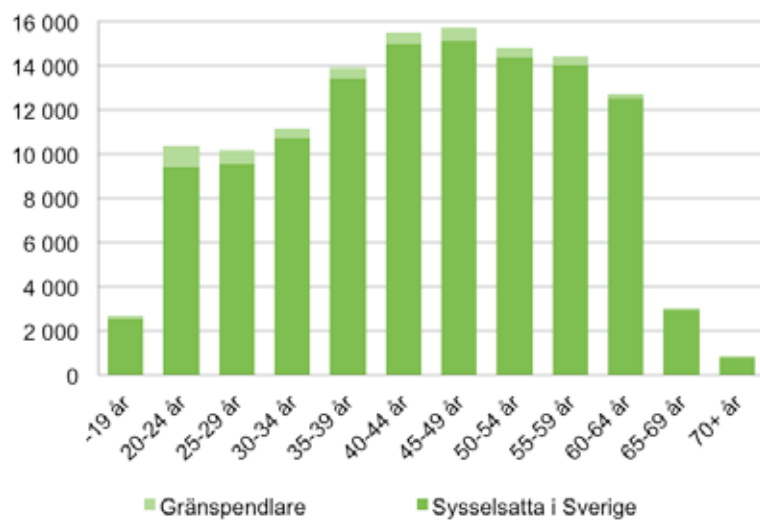
Arbetspendlarna från Värmland till Norge utgör 4 procent av de sysselsatta med boende i Värmland, det innebär att var 25:e person som bor i Värmland och har ett arbete har detta i Norge. Det finns dock stora skillnader inom länet och i gränskommunerna Eda och Årjäng är det cirka var sjätte person som bor i kommunen och har ett arbete som har detta i Norge.

Diagram 24: Sysselsatta med boende i Värmland, efter åldersklasser 2010

Källa: SCB

Diagram 24: Sysselsatta med boende i Värmland, efter åldersklasser 2010

Källa: SCB

2.7 Arbetspendlare efter näringsgren

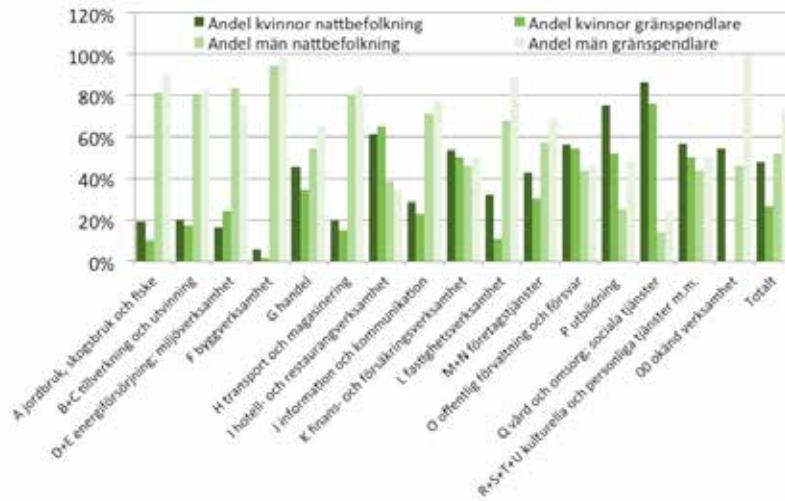
Tabell 4: Arbetspendlare 16+ från Värmland till Norge efter näringsgren, 2009

Näringsgren enligt SNI 2007 ³	Män	Kvinnor	Totalt	Andel män	Andel kvinnor
F Byggnadsverksamhet	1497	25	1522	98%	2%
N Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster	583	268	851	69%	31%
B Tillverkning	595	128	723	82%	18%
Q Vård och omsorg; sociala tjänster	130	421	551	24%	76%
G Handel; reparation av motorfordon och motorcyklar	333	177	510	65%	35%
H Transport och magasinering	374	67	441	85%	15%
I Hotell- och restaurangverksamhet	94	178	272	35%	65%
O Offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring	51	60	111	46%	54%
M Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	73	16	89	82%	18%
J Informations- och kommunikationsverksamhet	48	14	62	77%	23%
A Jordbruk, skogsbruk och fiske	54	6	60	90%	10%
C Utvinning av mineral	41	3	44	93%	7%
P Utbildning	23	25	48	48%	52%
R Kultur, nöje och fritid	44	31	75	59%	41%
S Annan serviceverksamhet	10	26	36	28%	72%
L Fastighetsverksamhet	25	3	28	89%	11%
K Finans- och försäkringsverksamhet	5	5	10	50%	50%
E Vattenförsörjning; avloppsrening, avfallshantering och sanering	16	3	19	84%	16%
D Försörjning av el, gas, värme och kyla	3	3	6	50%	50%
T Förrävarbete i hushåll; hushållens produktion av diverse varor och tjänster för eget bruk	3	0	3	100%	0%
U Verksamhet vid internationella organisationer, utländska ambassader o.d.	0	0	0	0%	0%
Okänd	3	0	3	100%	0%
Totalt	4005	1459	5464	73%	27%

Källa: Statnord

3 Svensk näringsgrensindelning, SNI 2007, började användas av SCB 2008 och är anpassad för att bättre kunna följa dagens branschstruktur och framtida utveckling, i synnerhet vad gäller tjänstenäringsgrenens ökade andel. SNI 2007 är dessutom en svensk variant av den nya versionen av EU:s näringsgrensindelning, kallad NACE Rev. 2.

Diagram 25: Kvinnor och mäns andelar av sysselsatta 16+ per näringsgren (SNI 2007), nattbefolkning⁴ och gränspendlare, 2009

Källa: Statnord och SCB

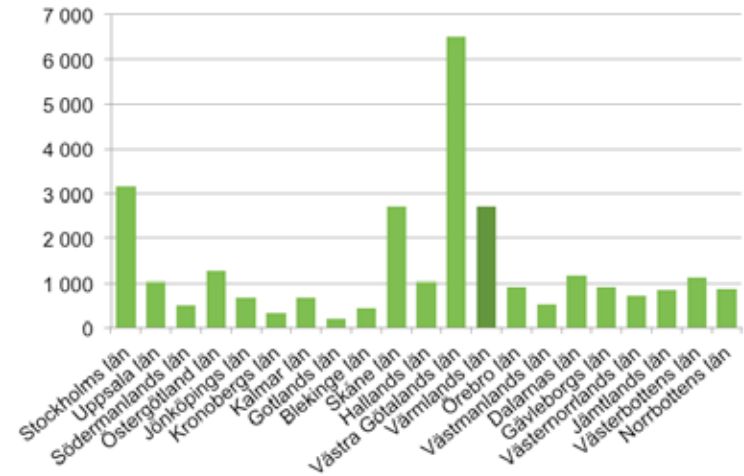
Att män i Värmland (och i riket) arbetspendlar till Norge i högre utsträckning än vad kvinnor gör syns tydligt i statistiken. Då vi vet att kön i hög utsträckning kan sammanfalla med vilken näringsgren vi arbetar inom bör en följd fråga vara om skevheten i arbetspendling beror på att pendlingen främst sker till mansdominerade branscher eller om det är för att män pendlar i högre utsträckning. För att svara på detta kan man jämföra hur könsstrukturen per bransch ser ut för boende i Värmland exklusive gränspendling med hur könsstrukturen per bransch ser ut för gränspendlare med boende i Värmland. I diagrammet ovan är denna jämförelse gjord. Av det framgår att en stor del av den totala skillnaden mellan könen kan härledas till vilka branscher som det arbetspendlas till.

Faktum kvarstår dock att männen nästan genomgående har en högre andel i branscherna när det gäller gränspendlingen i jämförelse med den sysselsatta befolkningen med boende i Värmland i övrigt. En viss del av skillnaden ligger alltså i att männen arbetspendlar över riksgränsen i högre utsträckning, oavsett bransch. Det finns dock två undantag från detta. Inom energiförsörjning och miljöverksamhet och i branschen hotell- och restaurangverksamhet har kvinnor en högre andel sysselsatta bland gränspendlarna än i övriga nattbefolkningen i Värmland. Energi- och miljöverksamhet är dock en väldigt liten bransch inom gränspendlingen.

⁴ Nattbefolkning är befolkningen som är boende i en viss region och har sysselsättning, oavsett om sysselsättningen är i regionen eller ej. I detta fall handlar det om de som bor i Värmland och har sysselsättning. I nattbefolkningen räknas dock inte gränspendlarna med då de inte finns med i den nationella statistiken.

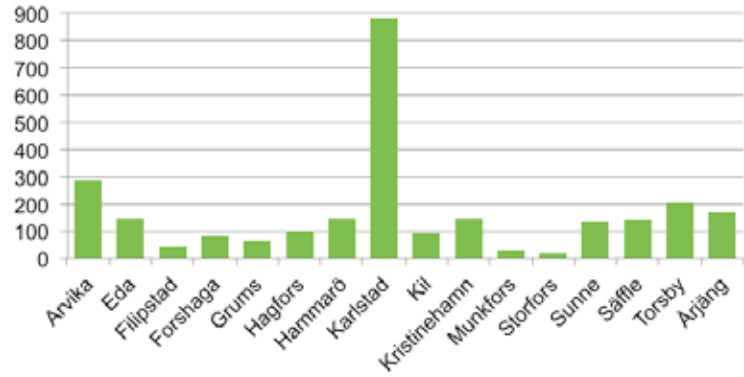
2.8 Antal inkomsttagare och arbetspendlare

Diagram 26: Antal inkomsttagare i Norge boende i Sverige, ej arbetspendlare, 2010

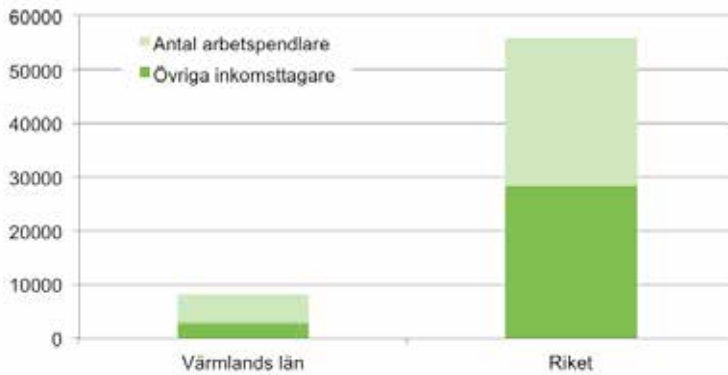

Källa: SCB

Diagram 27: Antal inkomsttagare i Norge boende i Värmland, ej arbetspendlare, 2010

Källa: SCB

Diagram 28: Antal arbetspendlare och övriga inkomstagare från Sverige till Norge, 2010

Källa: SCB

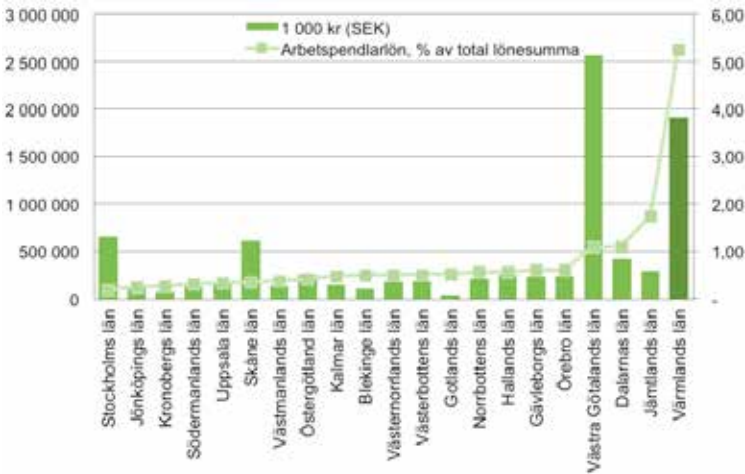
Utöver de arbetspendlare som bor i Sverige och arbetar i Norge finns det också en stor del övriga inkomstagare. Dessa räknas inte som arbetspendlare exempelvis för att de har högre inkomster i Sverige. Dessa övriga inkomstagare uppgår i Sverige till 28 318 personer. Tillsammans med de 27 652 arbetspendlarna innebär det att 55 970 personer i Sverige har någon form av inkomst från arbete i Norge.

För Värmlands län är antalet inkomstagare 2 709, vilket tillsammans med arbetspendlingen på 5 376 innebär att totalt har 8 085 personer boende i Värmland någon form av inkomst från arbete i Norge.

5 För att räknas som arbetspendlare till Norge måste individen ha en anställning som täcker november månad och vara i åldern 16–74 år. Därefter krävs att lönen från arbete i Norge ska vara högre än från en eventuell lön i bostadslandet eller att man antas arbeta mer än 30 timmar per vecka i Norge och inte har något novemberjobb i bostadslandet.

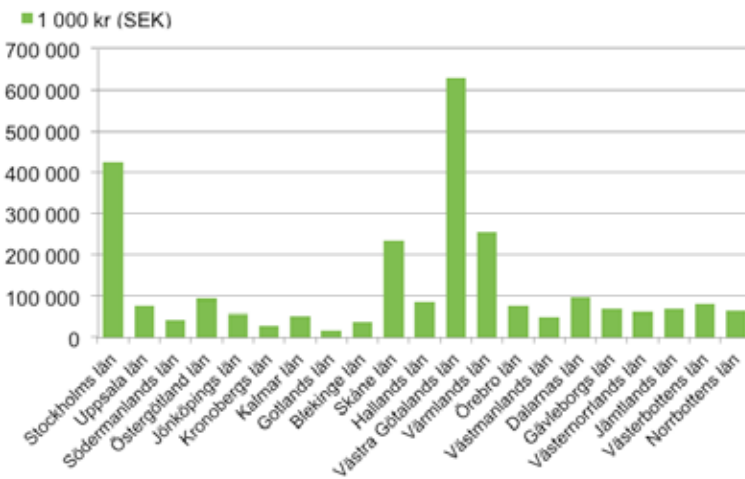
2.9 Lönesummor för arbetspendlare och övriga inkomsttagare

Diagram 29: Lönesummor för arbetspendlare från Sverige till Norge 2010

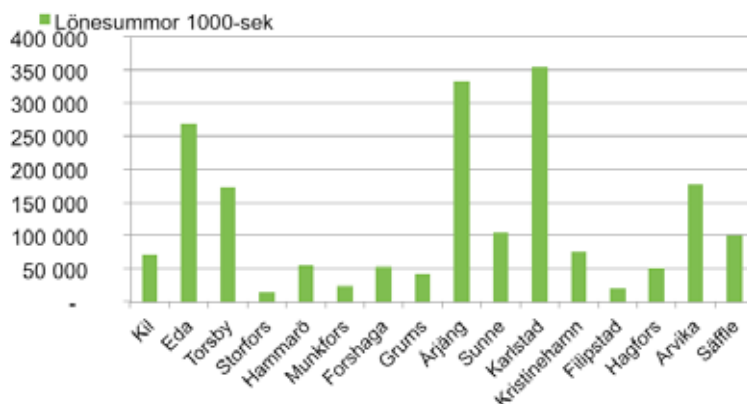

Källa: SCB och Statnord

Diagram 30: Lönesummor för inkomsttagare exklusive arbetspendlare från Sverige till Norge 2010 efter län, i 1 000-tal kronor

Källa: SCB

Diagram 31: Lönesummor för arbetspendlare från Värmland till Norge, 2010

Källa: SCB

Lönesummorna för arbetspendlare från Sverige till Norge uppgick 2010 till 8,9 miljarder kronor. Det motsvarar 0,63 procent av Sveriges totala lönesummor under 2010. Värmland och Västra Götaland står tillsammans för en majoritet av lönesummorna. Lönesummorna till Värmland var 2010 1,9 miljarder och tillsammans med Västra Götaland omfattade lönesummorna från gränspendlingen till Norge 4,5 miljarder kronor, motsvarande 51 procent av rikets totala löneinkomster från gränspendlingen.

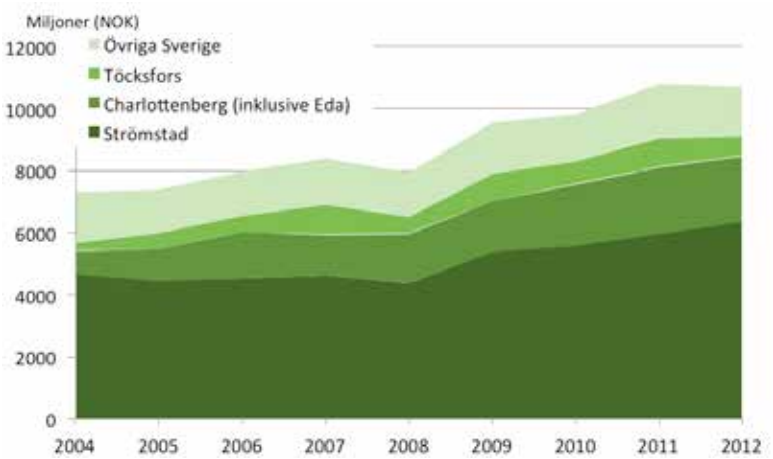
Den totala lönesumman i Värmland var under 2010 36,4 miljarder, vilket innebär att de 1,9 miljarderna utgjorde 5,3 procent av den totala lönesumman i Värmland under 2010. Annorlunda uttryckt kan man säga att var 20:e krona i lönesumma i Värmland under 2010 intjänades av arbetspendlare till Norge.

Löneinkomsterna från de så kallade övriga inkomstagarna, som har inkomster i Norge men som inte räknas som arbetspendlare, uppgick till 2,6 miljarder i hela landet under 2010. För Värmlands del handlade det om 255 miljoner. Totalt hade alltså boende i Sverige löneinkomster från Norge omfattande cirka 11,5 miljarder. För boende i Värmlands handlade det under 2010 om cirka 2,2 miljarder i löneinkomster från Norge. Löneinkomster som inte finns med i den nationella statistiken.

De två Värmländska gränskommunerna som påverkas starkast av gränspendlingen, Eda och Årjäng, finns årligen med i Rädda barnens rapport om barnfattigdom i Sverige. Här är det viktigt att vara medveten om att denna kartläggning förlitar sig på den offentliga statistiken och för dessa kommuner innebär det troligtvis en markant skillnad. För de två nämnda kommunerna tillsammans handlar det om 1 585 arbetspendlare med löneinkomster om 601 miljoner som 2010 inte räknades in i undersökningen.

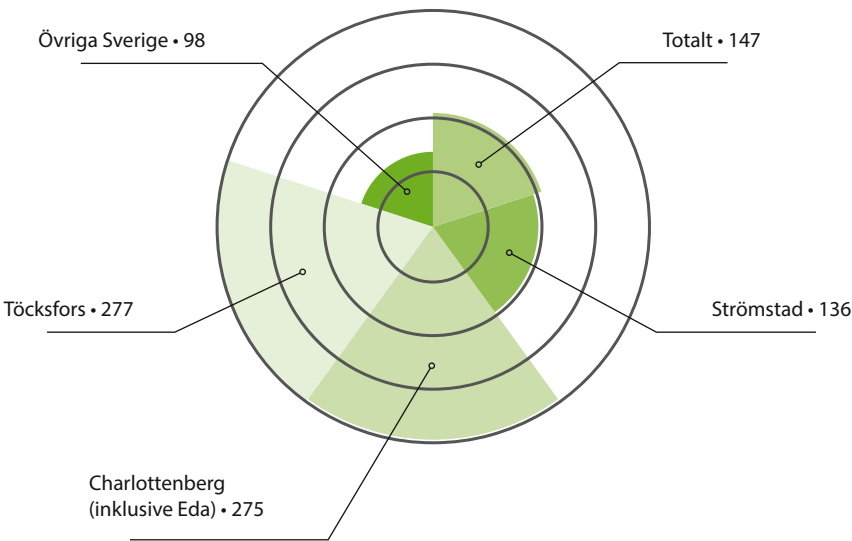
2.10 Gränshandel

Diagram 32: Norsk gränshandel i Sverige

Källa: SSB

Diagram 33: Indexerad utveckling av Norsk gränshandel i Sverige 2004–2012 (2004 = 100)

Den norska gränshandeln i Sverige uppgick under 2012 10,8 miljarder norska kronor. Merparten av denna konsumtion är koncentrerad till Västra Götaland och Värmland. I Strömstad spenderade norska gränshandlare 6,4 miljarder under 2012. I Charlottenberg stod den norska gränshandels konsumtion för 2,1 miljarder och i Töcksfors för 0,6 miljarder. Strömstad står därmed för 59,5 procent av den norska gränshandeln i Sverige, Charlottenberg står för 19,6 procent och Töcksfors för 5,9 procent. Tillsammans stod dessa tre handelsorter för 85 procent av den norska gränshandeln i Sverige under 2012.

De tre orterna är även de orter som står för den stora tillväxten i den norska gränshandeln. Störst tillväxt sedan 2004 har det varit i Töcksfors som under åren 2004 till 2012 har växt med 177 procent, strax därefter kommer Charlottenberg som har växt med 175 procent under perioden. Strömstad har växt med 36 procent under perioden, men då hade Strömstad 2004 ett mycket högre utgångsläge. I övriga Sverige har gränshandeln varit relativt stabil och totalt under perioden har den minskat med 2 procent.

3 Norge och Osloregionens utveckling

Under de senaste åren har utvecklingstakten i Norge varit spektakulär utifrån ett europeiskt perspektiv. Befolkningsstillväxten har varit rekordsnabb och den ekonomiska tillväxten har knappt varit påverkad av den globala finanskrisen.

I ett regionalt perspektiv är Oslo den region i Norge som har växt snabbast. Osloregionen är befolkningsmässigt en liten region i det globala eller europeiska nätverket av städer, men den höga koncentrationen av kultur, handel, beslutsfattare och huvudkontor har lyft Oslo till en av de mest dynamiska stadsregionerna i Europa. Också forskning och utveckling, högt utbildade personer och kunskapsintensiva företag i Norge har koncentrerats till Osloregionen - viktiga faktorer i dagens Europa där storstadsregionernas ekonomiska betydelse ökar i takt med att ekonomin allt mer drivs av kunskap och företagsnätverk.⁶

Den snabba tillväxten i Osloregionen⁷ innebär också en potential för Värmlands regionala utveckling. Redan i dag tillhör en del av regionen Osloregionen i funktionell bemärkelse. Gränskommunen Årjäng ingår som enda svenska kommun i Oslos lokala arbetsmarknad (eller till någon norsk lokal arbetsmarknad överhuvudtaget)⁸ och antal pendlare från de andra värmlandska kommunerna är också markant – och ökande.

Denna sammanställning sammanfattar central demografisk, ekonomisk och arbetsmarknadsutveckling i Norge och i Osloregionen under de senaste tio åren samt existerande utbildnings-, näringslivs- och företagsstruktur och investeringsbenägenhet.

6 Stockholm Oslo - En kartläggning av kontaktintensiteten mellan de två huvudstadsregionerna (2012). Mälardalsrådet, Tillväxt, miljö och regionplanering, TMR, Stockholms läns landsting och Sekretariatet för Osloregionen. Uppdaterad version februari 2012. http://www.tmr.sll.se/Global/Dokument/publ/2012/2012_ovrigt_Stockholm-Oslo_Kontaktintensitet.pdf

7 Här har vi använt två olika definitioner för Osloregion, nämligen administrativt Oslo-Akershus som omfattar de två fylkena (länerna) samt en funktionell definition som en arbetsmarknadsregion omfattande Oslo kommun, Akershus och Østfold fylkeskommuner (län) samt ett antal kommuner i Buskerud (8), Vestfold (5), Oppland (3) och Hedmark (2) enligt NIBR, för mer information se: Onsager, Knut, Frants Gundersen & Kjetil Sørli (2012). Osloregionen - mangfold, innovasjon og utvikling. NIBR-rapport 2010:12. <http://www.nibr.no/pub1307>

8 Nordisk pendlingskarta 2011 (2011). <http://www.norden.org/sv/publikationer/publikationer/2011-568>

3.1 Demografisk utveckling under de senaste tio åren

Ökad urbanisering, mobilitet och åldrande befolkning står högt på agendan när man talar om de demografiska förändringarna i dagens Norge – och i Europa. Befolkningstillväxten i Norge under perioden 2000-2010 var över dubbelt så hög som genomsnittet i EU, med 0,85 procent årlig ökning för Norge mot 0,38 procent för EU, och trenden fortsätter. I fjol (2011) var den årliga befolkningstillväxten i Norge uppe i 1,3 procent och i mars 2012 nådde Norges befolkning gränsen fem miljoner invånare. Bara Cypern och Luxemburg hade snabbare befolkningsökning. På regional nivå har den norska befolkningen fortsatt att koncentrera sig till större stadsregioner längs med kusten, speciellt till Oslo- och Stavangerregionerna som båda tillhör till de snabbaste växande stadsregionerna i Europa. Samtidigt har stora landområden i norra Norge och i inlandsfylkena Oppland, Buskerud och Telemark upplevt en befolkningsnedgång. Ändå är den norska befolkningsutvecklingen mer balanserad än i övriga nordiska länder, och några små kustkommuner utanför regionala centrum har inte bara lyckats bibehålla utan också öka sin befolkning. De senaste årens befolkningstillväxt i Norge har varit starkt påverkad av den höga invandringsnivån. Denna invandring har medfört att den norska befolkningsförändringen på regional nivå från och med 2009 för första gången på över 20 år har varit positiv i alla län. Dessutom har invandringen varit en starkt bidragande orsak till den stora befolkningstillväxten i storstäderna⁹.

En konsekvens av den ökande mobiliteten har varit att stadsregionerna relativt sett blivit yngre. En snabb och ökande inflyttning av unga människor till storstadsregionerna medför också att fler barn föds i storstäderna. Även om den relativa andelen av personer i äldre åldersklasser har blivit mindre i exempelvis Osloregionen har det totala antalet äldre människor ökat snabbt och åldrande befolkning har blivit en central fråga¹⁰. Mediannormmannen är en 37 år gammal man eller kvinna. Jämfört med nordiska grannar finns två anmärkningsvärda skillnader. Genomsnittspersonen i Norge är i genomsnitt några år yngre än i Danmark, Finland och Sverige och i alla dessa tre länder finns en tydlig kvinnlig dominans på nationell nivå, medan fördelningen i Norge mellan män och kvinnor är mycket jämn.¹¹

3.2 Arbetsmarknadsutveckling

Norge har under det senaste decenniet haft attraktiva arbetsmarknader; antalet sysselsatta har ökat stadigt. Norge har en hög sysselsättningsgrad – med 76,2 procent är sysselsättningsgraden långt över EU:s genomsnitt på 64,3 procent (andra kvartalet 2012). Samtidigt ligger arbetslösheten på låg nivå, 3,0 procent, vilket kan jämföras med EU:s genomsnitt på 10,6 procent i september 2012. Den globala ekonomiska krisen har bara haft en begränsad betydelse. År 2009 minskade antalet sysselsatta med närmare 12 000 personer i Norge och nästan 44 procent av nedgången skedde i Oslo-Akershus, speciellt inom arbetsintensiva tjänsteyrken, byggverksamhet och varuhandel. Under 2010 och vidare har sysselsättningsgraden ökat igen¹².

En kompetensfördel för de norska arbetsmarknaderna är hög utbildningsnivå. Av den norska befolkningen i gruppen 25-64 år hade 36 procent högre utbildning år 2010 enligt OECD:s siffror. OECD-snittet ligger på 28 procent, och endast åtta OECD-länder hade högre siffror än Norge,

9 Roto, J. (2011). Plan 5/2011

10 Juvkam, Dag, Kjetil Sørli & Inger Texmon (2010). Demografisk utvikling i fem storbyer. Norsk institutt for by- og regionforskning. NIBR-rapport 2010:16. <http://www.nibr.no/filer/2010-16.pdf>

11 Roto, J. (2011). Plan 5/2011

12 Eurostat 2012; SSB 2012

däribland Finland med 37 procent. Både Danmark och Sverige låg däremot lägre än Norge med 34 respektive 32 procent. Högutbildad arbetskraft är också en viktig faktor för framtidssatningar. Norge är ett av sju länder som tillhör toppskiktet i OECD:s statistik över kostnader för grundskoleutbildning. Inom gruppen barn är den årliga utgiften per elev ungefär 45 procent högre än OECD-ländernas genomsnitt och för gruppen ungdomar ca 35 procent.¹³

Den höga sysselsättningsgraden samt det faktum att efterfrågan på arbetskraft under senare år har varit högre än tillgången har inneburit att den arbetsbaserade invandringen har ökat, huvudsakligen från Sverige och andra länder i östersjöregionen. År 2012 bodde 47 000 svenskfödda i Norge och enligt pendlingsstatistiken¹⁴ arbetade dessutom ca 27 700 svensksboende i Norge varav över 10 000 enbart i Oslo. Den huvudsakliga orsaken till att så många svenskar väljer att arbeta i Norge är högre lönenivå. Över 5 000 av gränspendlarna kommer från Värmlands län.

Även om den norska arbetsmarknaden uppvisar en mycket positiv situation ur ett europeiskt perspektiv kan vissa utmaningar lyftas fram. I statistiken som påvisar hög sysselsättningsgrad ingår också en hög andel deltidanställda samt OECD-ländernas högsta nivå inom området ”insatser för personer med nedsatt arbetsförmåga”¹⁵. Även de statliga satsningarna på arbetsmarknadsåtgärder, speciellt inriktade på bland andra immigranter och unga arbetslösa, resulterar i en lägre arbetslöshet i statistiken.¹⁶

3.3 Ekonomisk utveckling under de senaste tio åren

Norge har näst högst BNP per capita i Europa med 555 000 NOK (2011). Det är bara Luxemburg som ligger högre när man justerar olikheter i prisnivå mellan länderna. År 2011 var Norges BNP per capita 89 procent över det europeiska genomsnittet¹⁷. I början av 2000-talet hade den norska ekonomin en lite svagare ökning men därefter följde en stark tillväxt under perioden 2004-2007. Den norska ekonomin påverkades under decenniets sista år bara i begränsad omfattning av den allmänna nedgången i omvärlden i och med att den globala krisen inleddes 2008. Polen var det enda land i Europa som inte hade en negativ BNP per capita-tillväxt mellan 2008 och 2009, men nedgången för Norge var bara 2 procentenheter. Norge var också bland de första länderna att resa sig ur krisen. Till sammans med Sverige och Finland är Norge dessutom ett av få länder där bostadspriserna fortsatte stiga efter krisen.¹⁸

På regional nivå låg alla norska fylken (län) över det europeiska genomsnittet 2009. I Oslo var BNP per sysselsatta högst – 15 procent högre än landsgenomsnittet – medan Nord-Trøndelag var den fattigaste regionen. De två fylkena Rogaland och Hordaland på Vestlandet har haft den snabbaste tillväxten under de senaste åren.¹⁹ Näringsstrukturen i Oslo avviker något från andra fylken och är den huvudsakliga förklaringen till det högre BNP-talet i Oslo. Bland annat ligger en tredjedel av tjänstenäringarna inom finans, information och kommunikation samt tekniska tjänster i Oslo. Dessa näringar har högt BNP per sysselsatt och totalt utgör de ca 25 procent av Oslos BNP. De fylken som har lägre BNP per capita än landsgenomsnittet karaktäriseras däremot ofta av en hög andel offentligt anställda.²⁰

13 Tilbud og etterspørsel etter høyere utdannet arbeidskraft fram mot 2020 (2010). Kunnskapsdepartementet Rapport Desember 2010, www.regjeringen.no/upload/KD/Vedlegg/UH/Rapporter_og_planer/Tilbud_etterspørsel_hoyere_utdannet_arbeidskraft_2020.pdf

14 SCB (2012)

15 OECD (2012). Economic Surveys NORWAY, overview. February 2012. <http://www.oecd.org/eco/49654441.pdf>

16 Lindqvist, Maria (red.) (2010), Regional Development in the Nordic Countries 2010. Nordregio report 2010:2

17 SSB (2012). <http://www.ssb.no/regnskap/>

18 Lindqvist, Maria (red.) (2010), Regional Development in the Nordic Countries 2010. Nordregio report 2010:2

19 Lindqvist, Maria (red.) (2010), Regional Development in the Nordic Countries 2010. Nordregio report 2010:2

20 SSB (2012)

På nationell nivå står olje- och gasssektorn för knappt 25 procent av Norges BNP. Tjänstesektorn svarar för 25 procent och industrisektorn för 15 procent (2011). Norge är den femte största exportören av olja i världen och den tredje största av naturgas efter Ryssland och Kanada. Exporten av fossila bränslen och el svarar för ca 64 procent av den totala norska exporten som år 2010 uppgick till totalt 98,7 miljarder euro²¹. För att säkra att de enorma oljetillgångarna kommer också framtidens generationer till del samt att man skyddar ekonomin från fluktuationer i såväl produktionsvolym som pris, har man skapat Statens Pensionsfond Utland (SPU). Fondens storlek var i november 2012 nästan 3 800 miljarder NOK. Enligt den s.k. handlingsregeln får ca 4 procent, vilket motsvarar den förväntade avkastningen, överföras till statsbudgeten²². Tillgång till oljeutvinningen och fonden gör att den norska ekonomin präglas av viss stabilitet och förutsägbarhet. På sikt innebär det att den norska staten har en regelbunden inkomstkälla även om oljepriset skulle variera och detta medför även en stabil penningpolitik. Förutsägbarheten i ekonomin ökar också möjligheterna för företag att våga investera.²³

Nästan 75 procent av Norges handel sker med EU-länder, med Tyskland, Storbritannien och Sverige som viktigaste partner. I övrigt är USA och Kina viktiga partner. Med tanke på ländernas storlek och totalkapacitet av utrikeshandeln, utgör Norge och Sverige för varandra en av de allra viktigaste handelsrelationerna. Värdet av den svenska importen från Norge uppgick under 2012 till ca 101 miljarder (SEK). Den svenska exporten till Norge uppgick under samma period till ca 120 miljarder (SEK)²⁴. Under de senaste tio åren har handelsrelationen mellan Norge och Sverige växt starkt, trots en viss nedgång under lågkonjunkturen i 2009.

Den svenska investeringsvolymen har dubblerats i Norge på knappt tio år vilket är en markant ökning. Under de senaste tio åren har det skett mer än en fördubbling av norska investeringar i Sverige och den norska dominansen i Sverige är än mer accentuerad. Norge investerar dubbelt så mycket i Sverige som i Danmark och Finland tillsammans.²⁵

21 IMF World Economic Outlook Database (2012)

22 SPU (2012). <http://www.nbim.no/no/>

23 Små bedrifter – store verdier. Regjeringens strategi for små og mellomstore bedrifter (2012). Nærings- og handelsdepartementet, s. 24-25.

24 SCB (2012)

25 Stockholm Oslo – En kartläggning av kontaktintensiteten mellan de två huvudstadsregionerna (2012). Mälardalsrådet, Tillväxt, miljö och regionplanering, TMR, Stockholms läns landsting och Sekretariatet för Osloregionen. Uppdaterad version februari 2012. http://www.tmr.sll.se/Global/Dokument/publ/2012/2012_ovrigt_Stockholm-Oslo_Kontakt-intensitet.pdf

3.4 Näringslivsstruktur

Norge har en speciell näringslivsstruktur med olja och fisk i fokus, men liksom i övriga nordiska länder har servicesektorn störst betydelse för landet. I dag utgör de primära näringarna cirka 3 procent, de sekundära näringarna²⁶ cirka 21 procent och servicesektorn hela 76 procent av de sysselsatta. Ett annat sätt att mäta näringarnas påverkan är att se på deras bidrag till BNP. Primärnäringarna bidrar med cirka 1 procent, sekundärnäringarna cirka 43 procent (oljan bidrar långt mer värdemässigt än sysselsättningsmässigt) och servicesektorn bidrar med 56 procent²⁷. Även om primärnäringarna endast bidrar i begränsad omfattning till sysselsättning och BNP utgör det totala värdet av fisk och fiskeprodukter cirka 5 procent av de totala exportintäkterna²⁸.

Dagens näringslivsutveckling är beroende av dess konkurrenskraft på de globala marknaderna. World Economic Forums "Global competitiveness Index 2012-2013", publicerad i The Global Competitiveness Report 2012-2013, placerar Norge bland världens 15 mest konkurrenskraftiga länder, men bakom de nordiska grannländerna. Enligt indexet klarar Norge sig speciellt bra inom grundutbildning och den makroekonomiska miljön som till stor del grundas på oljeinkomster och pålitlig finansekonomi. Effektiviteten inom både finans- och arbetsmarknad rankas högt, liksom förmågan att anamma ny teknologi. Till Norges utmaningar hör liten ekonomisk marknadsstorlek, begränsad effektivitet inom varumarknaden ("goods market efficiency") och infrastrukturen.

Norge har också förbättrat förutsättningarna för fler innovationer genom att mer pengar läggs på forskning och utveckling (FoU) inom olika affärsområden, att samarbetet mellan näringsliv och den akademiska världen har förbättrats samt ökad offentlig upphandling av avancerad teknologi.²⁹ Ur ett nordiskt perspektiv har Norge hittills under 2000-talet dock varit det land som haft lägst utgifter för FoU i förhållande till landets BNP, räknat både inom offentliga och privata satsningar. I EU:s FoU-mätning "Innovation Union Scoreboard" från 2010 låg Norge i gruppen för länder inom tio procent under EU:s genomsnitt. Även inom innovationer ligger Norge närmare det europeiska genomsnittet är Sverige, Danmark och Finland. Ändå har Norge ett av världens högsta BNP-tal, omfattande naturresurser som olja och naturgas, högutbildad befolkning och en växande tjänstesektor. Detta motsatsförhållande kallas ibland för "den norska paradoxen". En delförklaring till att Norge får relativt låga resultat vid mätningar av FoU och innovationer är att en stor del av landets FoU-satsningar görs inom oljeindustrin, en sektor som generellt har lägre "FoU-intensitet", samtidigt som Norge har liten aktivitet inom de näringar som internationellt ger stort avtryck vid FoU-mätningar: elektronikindustri, farmaceutisk industri och bilindustri.^{30 31}

Samtidigt finns flera branscher i Norge som är särskilt intressanta för framtida internationell utveckling och tillväxtpotential i Norge: IT och Telekom, hälsoinriktade produkter och tjänster, miljö- och energiteknik, materialteknik, livsmedelsbranschen, turism samt offshore, havsmiljö, och skeppsbranschen.³²

26 Primära näringar handlar om råvaruproduktion eller råvaruutvinning. De sekundära näringarna handlar om förädlingen av varor. Industrier är en sekundär näring.

27 SSB, <http://www.ssb.no/norge/okonomi.pdf>

28 SSB, <http://www.ssb.no/norge/primar.pdf>

29 Schwab, Klaus (ed.) (2012). The Global Competitiveness Report 2012-2013. Full data edition. World Economic Forum. www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2012-13.pdf

30 Det norske forsknings- og innovasjonssystemet – statistikk og indikatorer (2011). Norges forskningsråd

31 Lindqvist, Maria (red.) (2010). Regional Development in the Nordic Countries 2010. Nordregio report 2010:2, s. 90-91.

32 Stockholm Oslo – En kartläggning av kontaktintensiteten mellan de två huvudstadsregionerna (2012). Måladalsrådet, Tillväxt, miljö och regionplanering, TMR, Stockholms läns landsting och Sekretariatet för Osloregionen. Uppdaterad version februari 2012. www.tmr.sll.se/Global/Dokument/publ/2012/2012_ovrigt_Stockholm-Oslo_Kontaktintensitet.pdf

Många av dagens mest innovativa och kunskapsintensiva yrken i Norge är samlade i Osloregionen. Detta är Norges främsta kunskapsregion med högst utbildningsnivå, 30 högskolor och universitet varav några också är internationellt ledande, och regionen motsvarar 45 procent av landets samlade FoU-insats. Osloregionen är också Norges största och mest utpräglade serviceregion, där 90 procent utgörs av tjänster varav huvuddelen (58 procent) av privata tjänster. Osloregionen är dock samtidigt landets ekonomiskt mest allsidiga region med stor diversitet i fråga om antal och typer av företag, branscher och sektorer. Kunskapsintensiva tjänster och industri tillsammans med kultur och kreativa näringar dominerar centralt inom regionen, medan andra sektorer såsom lantbruk, industri (t ex träförädling, maskin-, metall och plastvaror) generellt återfinns i dess geografiska ytterområde. Kännetecknande för Osloregionen är också att det är en köpstark marknad med stor absolut rikedom och en generellt hög livskvalitet.

Med FoU-aktiviteter i fokus kan fem kunskapsintensiva kluster med internationell betydelse urskiljas i Osloregionen: maritim-, energi och miljö-, IKT-, life science- och kulturnäringsklustret. Andra viktiga kluster i Osloregionen är emballage, plasttillverkning och hälsa.

Maritimklustret är koncentrerat till sjöfart och rederier. Norge har den femte största handelsflottan i världen med 1 876 fartyg och 57 000 sjöman och mellan 90 000 och 100 000 personer arbetar inom maritima tjänster i Norge. De maritima tjänsterna genererar 100 miljarder NOK årligen. Maritimklustret i Oslo är ett av de mest framgångsrika i världen och inom klustret ingår ungefär 1000 företag. Osloregionen står för 55 procent av de maritima tjänsterna i Norge.

Energi- och miljöklustret har sina rötter i vattenkraft och offshore petroleumutveckling (olja och gas) och energidistribution men under de senaste åren har investeringar i ökande grad även skett inom förnyelsebar energi och CO₂-teknologi. Det ekonomiska överskottet från oljan används av norska staten även inom satsningar på miljöteknologi och förnybar energi. Norges motsvarighet till EU:s ”20-20-20”-plan för att minska CO₂-utsläppen är att minska koldioxidutsläppen med 30 procent till 2020, vilket driver på utvecklingen av förnyelsebar energi. Den för Norge så betydande FoU-sektorn i Osloregionen och den stora ansamlingen av kapital i huvudstaden utgör en viktig grund för olika aktörer – både privata och offentliga – att investera i och forska inom bland annat vatten- och vindkraft.

Även klustret IKT är nära kopplat till det faktum att Oslo är den mest framträdande FoU-regionen i Norge. I klustret ingår bland annat produktion av smarta trådlösa tjänster, IT-infrastruktur och andra IKT-tjänster inom text, ljud och bild (med storföretagen Telenor och Tandberg).

Life science är ytterligare ett kluster som är starkt präglad av Oslos starka ställning i Norge inom FoU. I klustret ingår bland annat biomedicin, cancerforskning, neurovetenskap, marin bioteknologi och akvakultur. Av Norges bioteknologiska forskning sker 70 procent i Osloregionen. Osloregionens Life science-kluster har starka internationella kopplingar.

I kulturnäringsklustret ingår kulturella och kreativa näringar inom t.ex. konst, teater, musik, museer och arkitektur. Osloregionen erbjuder ett stort utbud av kulturella aktiviteter och har dubbelt så många anställda inom kulturindustrin som landets genomsnitt. Den attraktivitet som Osloregionen har i övrigt (till exempel inom näringslivet) går igen också inom kulturlivet, som kompletterar huvudstadsregionens starka attraktivitet även efter vanlig kontorstid.³³

33 Onsager/Knut, Gundersen, Frants, Sørli, Kjetil (2010), Osloregionen – mangfold, innovasjon og utvikling. NIBR-rapport 2010:12

3.5 Företagsstruktur

Norges företagsstruktur kännetecknas av små och mellanstora företag³⁴. Så många som 99,5 procent av alla företag i Norge har färre än 100 anställda. En stor del av värdeskapandet i Norge sker inom små- och medelstora företag. OECD:s statistik över värdeskapande inom företag visar att bara fem OECD-länder har högre andel av värdeskapandet inom företag med färre än 250 sysselsatta. I fråga om företag med under tio anställda har bara Grekland en större andel av värdeskapande än Norge i dessa företag. Sett ur ett nordiskt perspektiv har Norge tillsammans med Danmark (båda 65 procent) större andel av värdeskapandet inom företag med färre än 250 anställda än både Sverige (57 procent) och Finland (54 procent).

Norge ligger i den internationella toppen avseende lättheten att starta företag inom ett land. I Världsbankens index "Ease of doing business" låg Norge 2011 på sjunde plats av 183 länder. Som jämförelse intog Sverige plats 14 i samma index.

Osloregionen utgör Norges företagarcentrum, både i fråga om antal och andel av företag i riket som helhet. Av Norges 487 138 företag i början av 2012 hade Oslo-Akershus flest företag – nästan 24 procent av den totala andelen företag i Norge. I fråga om nyföretagande dominerar Osloregionen än mer. År 2011 registrerades en tredjedel av alla nya företag i Norge i Oslo och Akershus.³⁵

Oslo är samtidigt den region i Norge som samlar de stora norska företagen. Forbes's lista över världens 2000 största offentliga företag inkluderar nio norska företag som alla har sitt huvudkontor i Osloregionen, nämligen Statoil (dock delvis baserat i Stavanger), DNB, Telenor, Norsk Hydro, Yara International, Orkla, Storebrand, Aker Solutions och Gjensidige Forsikring³⁶. Många av de här stora koncernerna har flera dotterbolag i Sverige. Bland de största är Pripps, Procordia Food och Abba Seafood. Inom mediasektorn äger Schibsted Aftonbladet och Svenska Dagbladet och Narvesen Pressbyrå. Många mindre norska företag har också etablerat sig i Sverige på grund av det mera gynnsamma kostnadsläget och fördelar sammanhängande med EU-medlemskapet.³⁷ År 2011 fanns 2 224 norska företag i Sverige, en mer än fördubbling jämfört med 2001 då det fanns 1 019. Norge var därmed 2011 det land som kontrollerar flest företag i Sverige. Norskaägda företag sysselsatte 2011 57 152 personer i Sverige, en ökning med 47 procent sedan 2001. Värmland var 2011 det län med högst andel anställda, av de anställda i regionen, i norskt ägda företag.³⁸ Bland de utlandsägda It-företagen i Sverige är en stor del ägda av norska och amerikanska intressen.³⁹

34 Det norske forsknings- og innovasjonssystemet – statistikk og indikatorer (2011). Norges forskningsråd
35 Små bedrifter – store verdier. Regjeringens strategi for små og mellomstore bedrifter (2012).

Nærings- og handelsdepartementet

36 www.forbes.com/global2000/list/#p_1_s_a0_All%20industries_Norway_All%20states_

37 www.swedenabroad.com/sv-SE/Ambassader/Oslo/Landfakta/Om-Norge/Ekonomi--naringsliv/

38 Västra Götalandsregionen (2012) Fakta och Analys: Norska företag i Sverige och Västra Götaland, 2012:8

39 Stockholm Oslo – En kartläggning av kontaktintensiteten mellan de två huvudstadsregionerna (2012).

Mälardalsrådet, Tillväxt, miljö och regionplanering, TMR, Stockholms läns landsting och Sekretariatet för Osloregionen.

Uppdaterad version februari 2012.

www.tmr.sll.se/Global/Dokument/publ/2012/2012_ovrigt_Stockholm-Oslo_Kontaktintensitet.pdf

3.6 Investeringsbenägenhet

Norge har ett välutbyggt system med företagsstödjande organisationer som till exempel Innovasjon Norge, som kan bistå med bland annat bidrag och lån till investeringar. En undersökning av kunskapsföretag i Norge och Osloregionen och deras investeringar visar dock att den absolut vanligaste investeringsformen är intern finansiering. I både Norge i stort och regionalt i Oslo och Akershus använde sig nio av tio kunskapsföretag av investeringar i form av egna medel framför offentliga aktörer (Innovasjon Norge med flera) och privat finansiering (banker, privata investerare). Ventures och finansiering genom familj och vänner spelade däremot en mycket liten roll. Osloregionen var den region där offentlig finansiering till kunskapsföretag spelade klart minst roll, medan offentlig finansiering ökade väsentligt i delar av landet med lägst centralitet.⁴⁰

40 Onsager/Knut, Gundersen, Frants, Sørli, Kjetil (2010), Osloregionen – mangfold, innovasjon og utvikling. NIBR-rapport 2010:12

3.7 Referenser

3.7.1 Litteratur

- Det norske forsknings- og innovasjonssystemet – statistikk og indikatorer (2011). Norges forskningsråd.
- IMF World Economic Outlook Database (2012).
- Juvkam, Dag, Kjetil Sørle & Inger Texmon (2010). Demografisk utvikling i fem storbyer. Norsk institutt for by- og regionforskning. NIBR-rapport 2010:16. <http://www.nibr.no/filer/2010-16.pdf>.
- Lindqvist, Maria (red.) (2010), Regional Development in the Nordic Countries 2010. Nordregio report 2010:2.
- mangfold, innovasjon og utvikling. NIBR-rapport 2010:12.
- Norway exports, annual 52 2009/2010. www.osloregionen.no/Media/Uploads/4c3306897dcaf.pdf.
- OECD (2012). Economic Surveys NORWAY, overview. February 2012. www.oecd.org/eco/49654441.pdf
- Onsager, Knut, Gundersen, Frants, Sørle, Kjetil (2010), Osloregionen – mangfold, innovasjon og utvikling. NIBR-rapport 2010:12.
- Oslo – Powered by nature (2009). Norway exports, annual 52 2009/2010. www.osloregionen.no/Media/Uploads/4c3306897dcaf.pdf
- Roto, J. (2011). Plan 5/2011.
- Schwab, Klaus (ed.) (2012). The Global Competitiveness Report 2012–2013. Full data edition. World Economic Forum. www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2012-13.pdf.
- Små bedrifter – store verdier. Regjeringens strategi for små og mellomstore bedrifter (2012). Nærings- og handelsdepartementet.
- Stockholm Oslo - En kartläggning av kontaktintensiteten mellan de två huvudstadsregionerna (2012). Mälardalsrådet, Tillväxt, miljö och regionplanering, TMR, Stockholms läns landsting och Sekretariatet for Osloregionen. Uppdaterad version februari 2012. www.tmr.sll.se/Global/Dokument/publ/2012/2012_ovrigt_Stockholm-Oslo_Kontaktintensitet.pdf
- Tilbud og etterspørsel etter høyere utdannet arbeidskraft fram mot 2020 (2010). Kunnskapsdepartementet Rapport Desember 2010, www.regjeringen.no/upload/KD/Vedlegg/UH/Rapporter_og_planer/Tilbud_etterspoersel_hoyere_utdannet_arbeidskraft_2020.pdf

3.7.2 Webblatser

- www.forbes.com/global/2000/list/#p_1_s_ao_All%20industries_Norway_All%20states_
- www.ssb.no/norge/okonomi.pdf
- www.ssb.no/norge/primar.pdf
- www.swedenabroad.com/sv-SE/Ambassader/Oslo/Landfakta/Om-Norge/Ekonomi--naringsliv/
- www.tmr.sll.se/Global/Dokument/publ/2012/2012_ovrigt_Stockholm-Oslo_Kontaktintensitet.pdf
- Statistisk sentralbyrå (SSB) (2012). www.ssb.no/regnskap/
- Statnord (2012). www.h2.scb.se/grs/
- SPU (2012). www.nbim.no/no/

BUSSBILJETT SOM PAS

BUSSBILJETT
SOM PAS

BUSSBILJETT SOM PAS

4 Attityder bland norska och värmländska företag

Syftet med attitydundersökningarna är att få en ökad förståelse för hur de värmländska företagen ser på Norge och det norska näringslivet, samt hur de norska företagen ser på Värmland och det värmländska näringslivet.

Målgrupp för undersökningen var VD för företag som finns i Värmland (för undersökning om Norge) respektive Östfold, Hedmark, Akershus, samt Oslo fylke i Norge (för undersökning om Värmland). Företagen ska ha minst fem anställda och vara verksamma inom privata branscher. Dessutom ska företagen ha någon av följande företagsformer:

- aktiebolag respektive aktie selskap/asa/as
- handelsbolag respektive ansvarig norsk selskap/ans eller delat ansvar/da
- kommanditbolag respektive begränsat ansvar/ba

Båda undersökningarna har genomförts som en telefonenkät av PFM Research AB i både Värmland och Norge. Enkäterna har tagits fram i ett samarbete mellan Region Värmland och Attityd och berör frågeområdena såsom associationer till Norge/Oslo/Värmland/Karlstad, erfarenhet av import/export, attityder till att göra affärer med Norge/Värmland, intresserade av etablering, samt eventuella hinder för detta. De norska företagen fick även göra en bedömning av upplevelsen av företag i Värmland/Karlstad/Västra Götaland/Göteborg sett till förtroende, kompetens, prisnivå, servicenivå, samt nytänkande.

Undersökningen bland värmländska företag har genomförts under perioden 10-18 december 2012. Målet har varit att få 300 svar i målgruppen. Undersökningen bland norska företag har genomförts under perioden 10 december 2012 till 18 jan 2013. Målet har varit att få 600 svar i målgruppen.

Bruttourvalet var 2400 personer i Norge och 1200 personer i Värmland.

Tabell 5: Fördelning av bruttobortfallet i undersökningen.

Bruttobortfall	Antal Norge	Antal Värmland
Bruttourval	2400	1200
Ej använt urval	400	300
Språksvårigheter*	4	2
Avliden	2	
Avflyttade	13	
Bor ej i Norge/Sverige	2	
Företaget finns ej /Personen finns ej	7	2
Dubblett	6	5
Fel telefonnummer/Hänvisningston, Fax, modem	437	181
Bortrest/Tjänsteresa/Sjuk under hela fältperioden	151	42
Fel målgrupp	11	3
Nettourval	1367	665

Tabell 6: Fördelning av nettobortfallet i undersökningen

Nettobortfall	Antal Norge	Antal Värmland
Nettourval	1367	665
Ej anträffade efter 8-10 kontaktförsök	262	159
Telefonsvarare	128	41
Bortrest/Tjänsteresa/Korttidssjuk	195	71
Vägrare	182	94
Genomförda intervjuer	600	300
Svarsfrekvens; Genomförda intervjuer/ Nettourval	44%	45%

Utöver detta har det även genomfört signifikanstester för att upptäcka eventuella skillnader i bakgrundsvariablerna kön, ålder, kommun/fylke, antal anställda, samt bransch. Vi har använt oss av Pearson Chi-Square test, som är ett statistiskt test som på frekvensnivå jämför två eller flera olika grupperns svar på en envälsfråga och ser om skillnaden i svar är tillräckligt stor för att inte bero på slumpen. Statistiskt signifikanta skillnader kommenteras där de existerar.

4.1 Företags "top of mind"-associationer

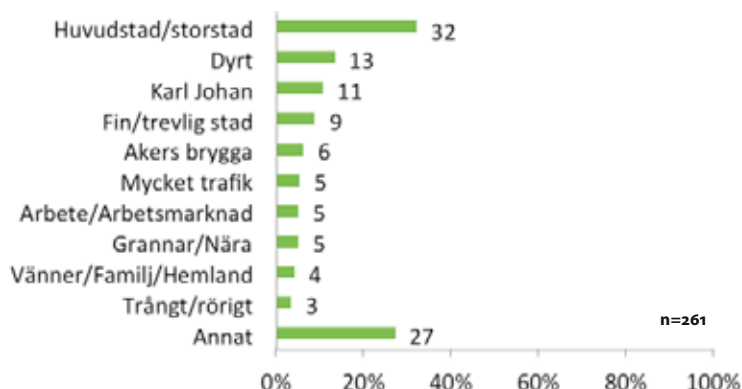
Diagram 34: Vad kommer du (värmländskt företag) att tänka på när du hör Norge?

Detta är en öppen fråga som har kategoriserats i efterhand, här presenteras de tio största kategorierna.

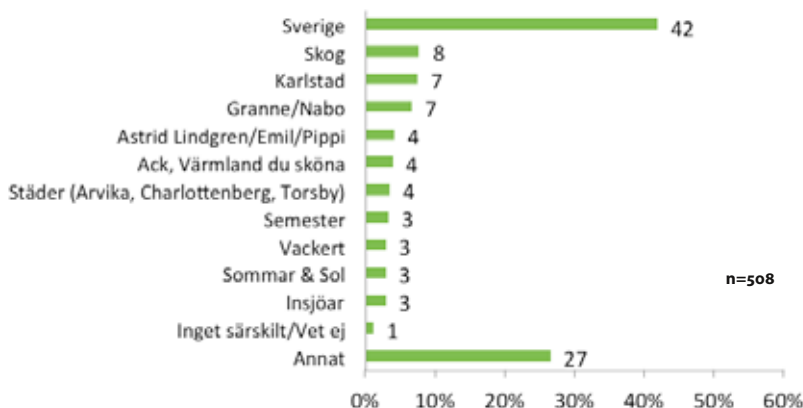
Många respondenter associerar Norge med olja (20%), god ekonomi (18%) och att de är våra grannar (17%). Det är 13 procent av respondenterna som associerar till handel och affärer, medan elva procent associerar Norge med arbete/arbetsmarknad. I kategorin Annat finns associationer som Familj/Hemland, Fiske, Lusekofta, Oslo, Breivik, Inte med i EU, Norskar, Turister och Sommarstugor.

Diagram 35: Vad kommer du (värmländskt företag) att tänka på när du hör Oslo?

Detta är en öppen fråga som har kategoriserats i efterhand, här presenteras de tio största kategorierna.

Oslo förknippas främst med att det är Norges huvudstad (32%), men också att det är dyrt (13%) och med gatan Karl Johan (11%). Inom kategorin Annat återfinns kommentarer som rör Expansion/Tillväxt, Holmenkollen, Handel/affärer, Bygg, Breivik, Knark/prostitution, 17 maj, Gardemoen, Internationellt, Häftig stad och Intressant marknad.

Diagram 36: Vad kommer du (norskt företag) att tänka på när du hör Värmland?

Detta är en öppen fråga som har kategoriserats, här presenteras de tio största kategorierna. De flesta respondenter tänker spontant på Sverige (42 %) när de hör Värmland. Även skog (8 %), Karlstad (7 %) och grannar (7 %) är något som associeras med Värmland. Under Annat återfinns t.ex. Nära Norge, Hockey, Sommarstuga, Sven-Ingvars, Vänern, Landsbygd, Varmt, Selma Lagerlöf/Mårbacka, Rally, Shopping, Sola i Karlstad, Inland, dalahästar, bekanta i Värmland och finsk invandring.

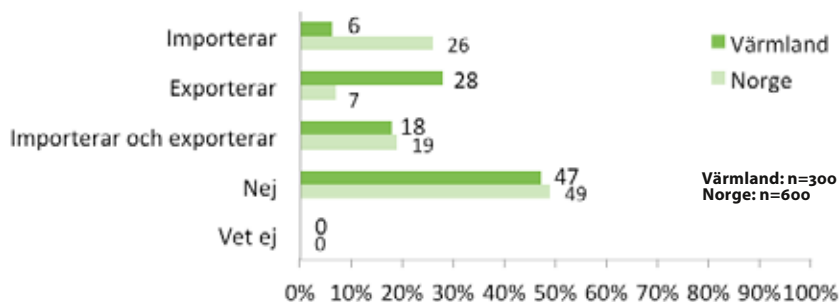
Diagram 37: Vad kommer du (norskt företag) att tänka på när du hör Karlstad?

Även Karlstad för associationerna till Sverige, där 14 procent anger att de tänker på Sverige, medan 8 procent säger att det är en genomfart för trafik inåt landet. Karlstad förknippas också med Färjestad och hockey (9 %).

Under Annat återfinns t.ex. Sola i Karlstad, Sommar & sol, Industri, Semestern, Dansband/Sven-Ingvars, Rally/Motorsport, Unionsupplösningen, Skog, Inland, Fest/nöje, Arbetskraft, Vän-skapsstad till Moss, Klarälven, Selma Lagerlöf/Mårbacka, Arkitektur, dialekt och Vättern.

4.2 Företagens affärer över gränsen

Diagram 38: Importerar eller exporterar ert företag varor/tjänster?

Många av de värmländska företagen exporterar (46 %), det vill säga exporterar respektive importerar och exporterar. Nära hälften (47 %) av de tillfrågade värmländska företagen varken importerar eller exporterar.

De norska företagen importerar i större utsträckning än vad de exporterar. 45 procent importerar, vilket skiljer sig från de värmländska företagen som i stället exporterar i högre utsträckning.

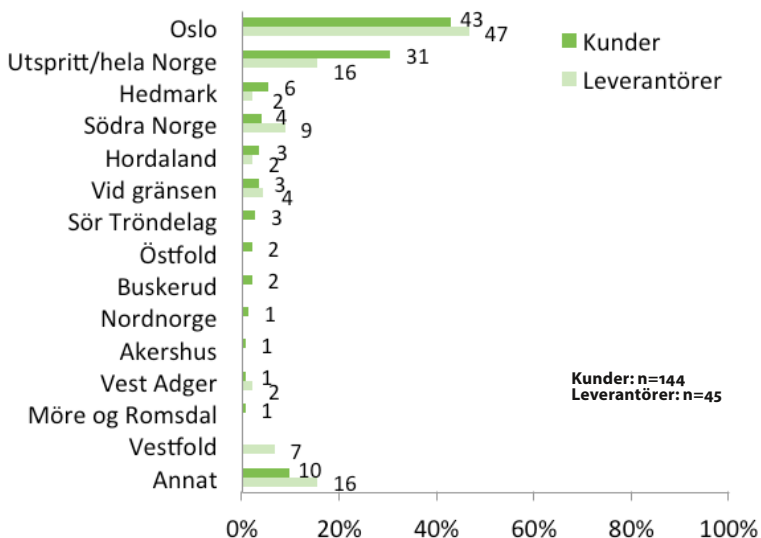
Norska företag med manlig VD importerar i högre utsträckning än vad företag med kvinnlig VD gör, vilket också medför att fler företag med manlig VD än kvinnlig VD anger att de har svenska leverantörer (signifikant skillnad). Företag i Oslo Fylke importerar i högre utsträckning än de andra fylkena, medan Hedmark exporterar i högre utsträckning än de andra (signifikant skillnad).

Norska företag med 5-9 anställda importerar i högre grad än företag med fler anställda. Som en följd av detta har de också svenska leverantörer i större utsträckning (signifikant skillnad).

Norska företag inom branscherna jordbruk, skogsbruk och fiske samt handel importerar i större utsträckning än andra branscher. De har därmed också en högre andel svenska leverantörer, jämfört med andra branscher (signifikant skillnad).

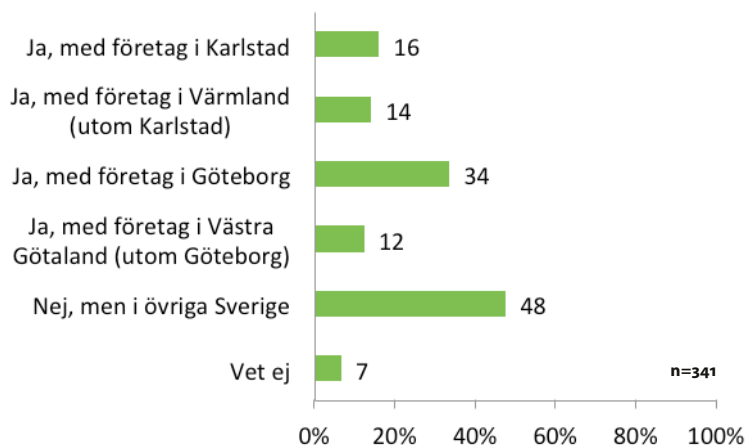
Diagram 39: Har ert företag gjort affärer med företag/bolag i Norge/Sverige de senaste fem åren?

En majoritet av de värmländska företagen (57 %) har gjort affärer på något sätt med företag/bolag i Norge under de senaste fem åren. De värmländska företagen har både kund- och leverantörsrelationer med företag/bolag i Norge. 58 procent av de norska företagen har gjort affärer med svenska företag/bolag de senaste fem åren, vilket är i linje med vad de värmländska företagen svarade (57 %). Relationerna speglar varandra då skillnaden finns i att värmländska företag exporterar och därför har fler norska kunder (48 %) och norska företag importerar och har fler svenska leverantörer (46 %).

Diagram 40: Var i Norge har värmländska företag kunder och/eller leverantörer?

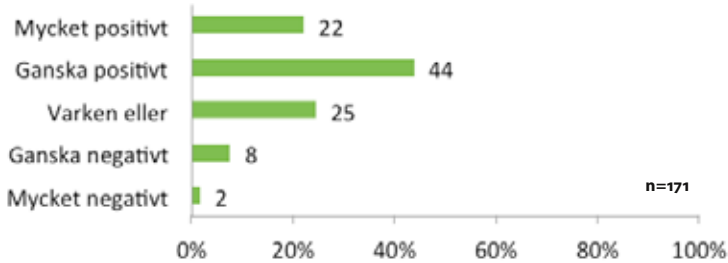
Detta är en öppen fråga som har kategoriserats. Såväl kunder som leverantörer till de värmländska företagen finns främst i Oslo, 43 procent har kunder där medan 47 procent har leverantörer i Oslo. Kunderna finns i större utsträckning utspridda i hela Norge. I Annat återfinns svar som ”i inlandet” och ”i mellersta Norge”.

Diagram 41: Har ni (norska företag) gjort affärer med företag i Karlstad, Värmland, Göteborg och/eller Västra Götaland? Att göra affärer kan vara både att ni har kunder och/eller leverantörer.

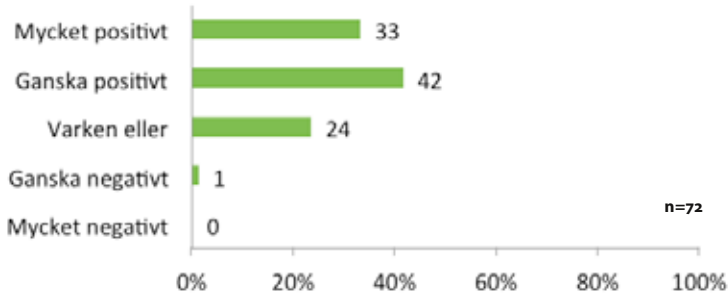

Frågan som är ställd är en flervalsfråga 21 procent av de norska företagen har gjort affärer med företag i Karlstad och/eller Värmland, medan 37 procent har gjort affärer med företag i Göteborg och/eller Västra Götaland. Det är 9 procent som gjort affärer i både Karlstad/Värmland och Göteborg/Västra Götaland, men de totala antal affärerna är fler i Göteborg/Västra Götaland och framför allt i Göteborg.

Bland kvinnorna är det en högre andel som inte vet om de har gjort affärer med företag i Karlstad, Värmland, Göteborg och/eller Västra Götaland (signifikant skillnad). Företag i Hedmark har en lägre andel som har gjort affärer med företag i Göteborg (signifikant skillnad). De som gjort affärer med företag i Karlstad är i största utsträckning norska företag med 100-249 anställda (signifikant skillnad). Jordbruk, skogsbruk och fiske är den bransch som gjort affärer med företag i Värmland i störst utsträckning (signifikant skillnad).

Diagram 42: Hur upplever du att det är att göra affärer med norska företag?

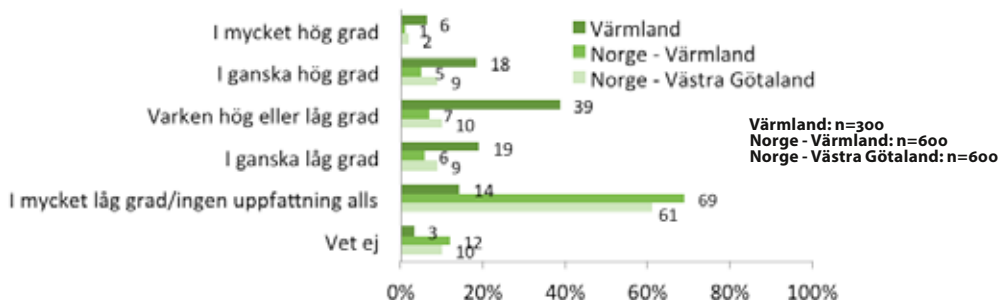
Två tredjedelar av de värmländska företagen som gör affärer med Norge tycker att det är ganska eller mycket positivt att göra affärer med norska företag, medan 10 procent är negativa. Det som upplevs som positivt med att göra affärer med norska företag är att de är positiva, trevliga och lätta att samarbeta med. Många upplever att de liknar oss svenskar (värmlänningar) och är därför enkla att förstå sig på. Positivt är också att de har stark betalningsförmåga. Trots att normmännen har råd att betala är det många av de värmländska företagen som upplever just betalningen som negativt. Detta är oftast kopplat till att de norska företagen inte betalar i tid. Negativt med att göra affärer med norska företag är också att det är krångligt på grund av skatter och tullar som ska betalas, samt att Norge upplevs som byråkratiskt.

Diagram 43: Hur upplever du att det är att göra affärer med värmländska företag (inklusive Karlstad)?

En majoritet (75 %) av de norska företagen upplever att det är positivt att göra affärer med värmländska företag och endast 1 procent är negativa.

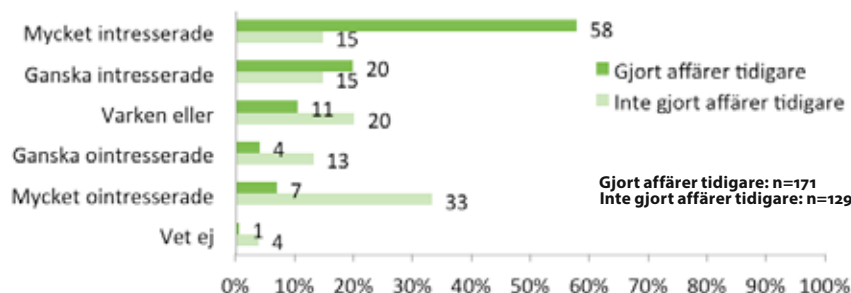
4.3 Företagens uppfattningar om näringslivet och framtida affärer

Diagram 44: I vilken grad har du en uppfattning om näringslivet i Norge/Värmland/Västra Götaland?

Bland de norska företagen är det en stor andel som inte har någon uppfattning (eller uppfattning i mycket låg grad) om näringslivet i Värmland (69 %) och/eller Västra Götaland (61 %). Inte heller de värmländska företagen har särskilt stor uppfattning om näringslivet i grannlandet, 39 procent svarar att de varken har hög eller låg grad av uppfattning och 33 procent svarar att de har låg eller mycket låg uppfattning. Det är en högre andel kvinnor än män som inte har någon uppfattning om näringslivet i Värmland och Västra Götaland. VD i åldrarna 40-59 år har i högre grad en uppfattning om näringslivet i Västra Götaland, än vad den yngre och den äldre åldersgruppen har.

Diagram 45: Hur intresserat är ert företag av att även fortsättningsvis göra affärer med företag i Norge?/ Hur intresserat är ert företag av att göra affärer med företag i Norge? Har ert företag gjort affärer med företag/bolag i Norge de senaste fem åren?

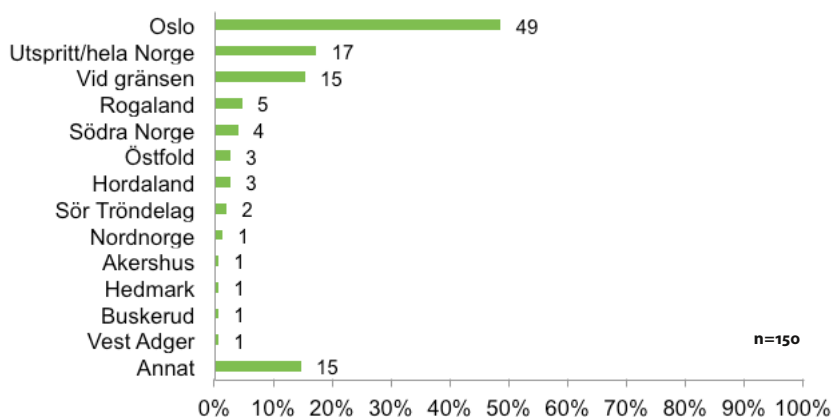
Det är framför allt de som redan har en affärsrelation med företag i Norge som är intresserade av att fortsättningsvis göra affärer i Norge. 78 procent av dem som gjort affärer tidigare är ganska eller mycket intresserade av att göra framtida affärer, jämfört med 30 procent bland dem som inte gjort affärer tidigare. Nästan hälften (46 %) av dem som inte gjort affärer med Norge tidigare är ointresserade av att starta ett sådant samarbete.

Kvinnor är mer negativa än män till att göra affärer med norska företag (signifikant skillnad).

Diagram 46: Inom vilken eller vilka branscher inom det norska näringslivet gör ni/skulle ni vilja göra affärer med?

Detta är en öppen fråga som har kategoriserats. En tredjedel av de respondenter som tidigare gjort affärer med Norge skulle vilja göra affärer med företag inom branschen Tillverknings- och utvinningsindustri. Bland dem som inte gjort affärer tidigare är motsvarande siffra 23 procent. Den andra största branschen bland dem som gjort affärer tidigare är Transportföretag (inkl bilbranschen) (14 %) och bland dem som inte gjort affärer tidigare Byggindustri (18 %).

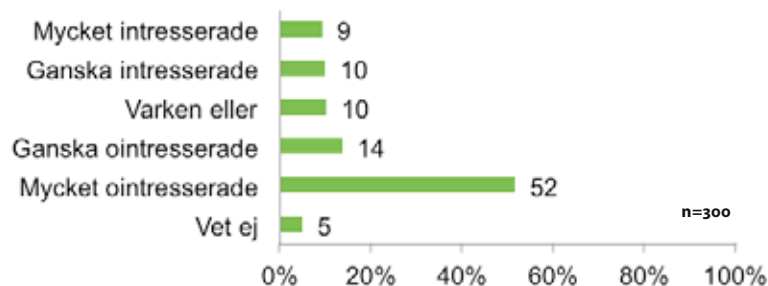
Inom Annat återfinns branscher såsom AV-integratörer, Hälso- och sjukvård och Militär.

Diagram 47: Har du någon uppfattning om var i Norge ert företag ser potentiella framtida affärer?

Detta är en öppen fråga som har kategoriserats. Många ser framtida affärer i Norge i närområdet; i Oslo (49 %) och vid gränsen till Sverige (15 %), men det är även många som ser hela Norge (17 %) som en potentiell marknad.

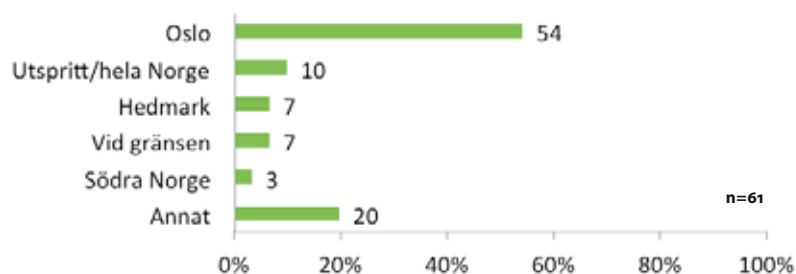
Inom Annat anges ställen som kusten och inlandet.

Diagram 48: Hur intresserat är ert företag av att etablera sig i Norge?

19 procent är ganska eller mycket intresserade av att etablera sitt företag i Norge. Det är dock en majoritet (52 %) som är mycket ointresserade av en etablering.

Diagram 49: Har du någon uppfattning om var i Norge ert företag skulle etablera er?

Av dem som är intresserade av en etablering i Norge, svarar drygt hälften att de skulle etablera sig i Oslo (54 %). 10 procent skulle vilja finnas i hela Norge. I Annat specificeras mindre orter i Norge.

4.4 Hinder för affärer med Norge

Diagram 50: Värmländska företag upplevelse av hinder för affärer med norska företag

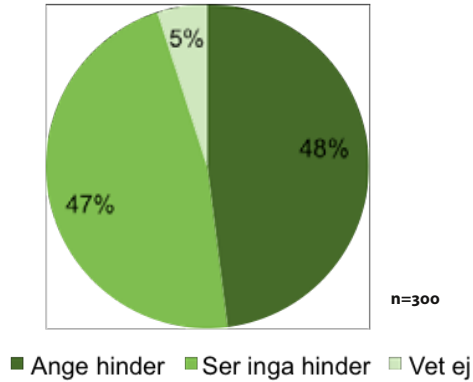
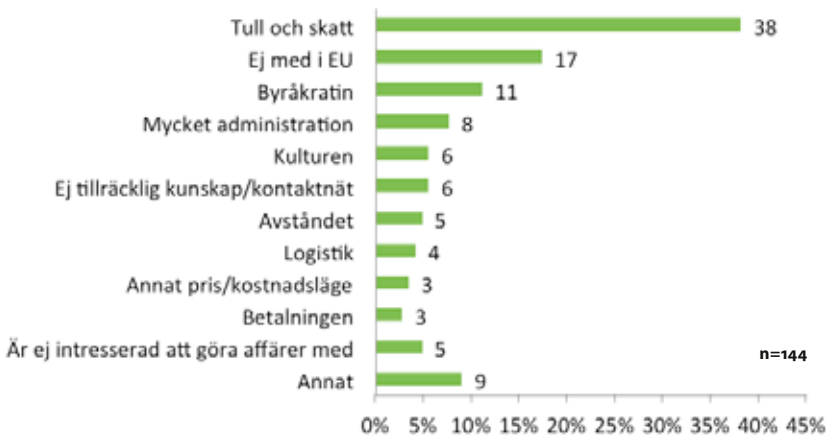

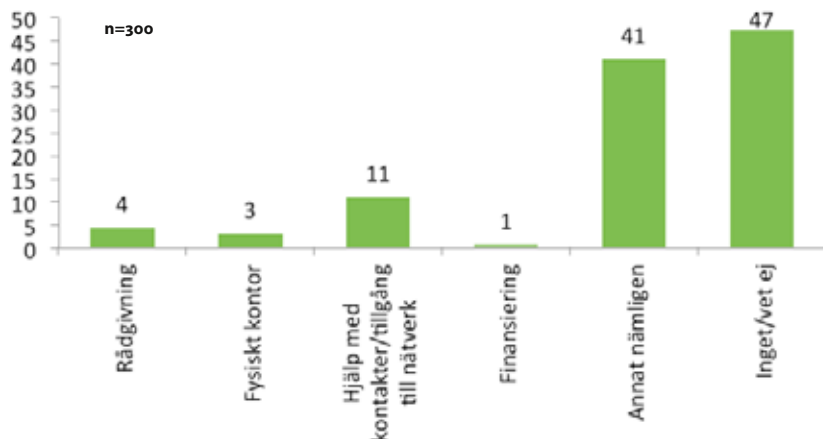
Diagram 51: Vilka hinder ser ni med att göra affärer med företag i Norge?

48 procent av de värmländska företagen anser att det finns hinder för att etablera sig i Norge. Det enskilt största hindret är Tull och skatt (38 % av de som upplever hinder). Kopplat till det är också att de inte är med i EU (17 % av de som upplever hinder) samt Byråkratin (11 % av de som upplever hinder). Respondenterna upplever att det är ett krångligt regelverk som ska följas och att tullen medför ökade kostnader.

4.5 Underlätta för affärer med Norge

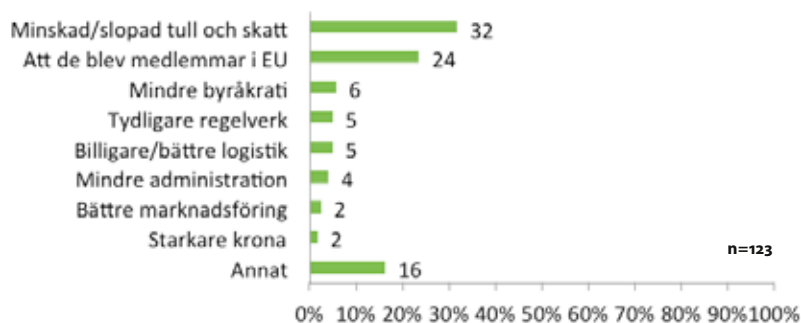
Diagram 52: Vad skulle underlätta för er att göra affärer i Norge?

Elva procent anger hjälp med kontakter och tillgång till nätverk som något som skulle underlätta för dem att göra affärer med Norge. Kvinnor anser i högre utsträckning än män att rådgivning skulle underlätta för deras företag att göra affärer i Norge (signifikant skillnad). Företag i Karlstad anser i högre utsträckning att rådgivning skulle underlätta för dem att göra affärer i Norge (signifikant skillnad).

I "Annat, nämligen" fanns ett öppet svarsfält där svaren har kategoriserats enligt nedanstående diagram.

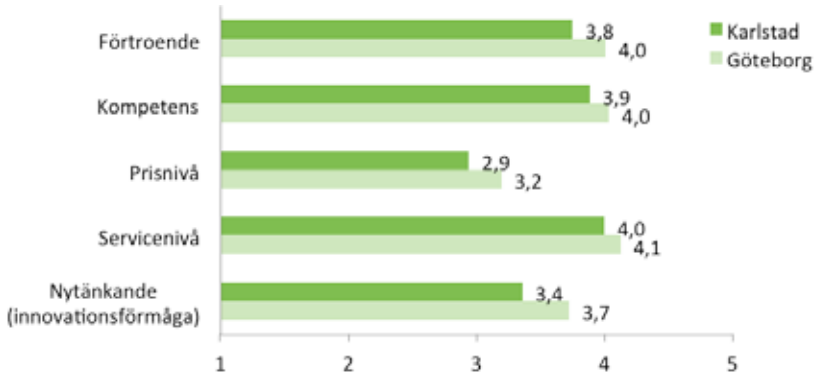
Diagram 53: Kategoriserade svar från "Annat nämligen"

Bland de 41 procent som anger andra faktorer ser vi minskad/slopad tull och skatt (32 %) samt att Norge gick med i EU (24 %) som de största kategorierna som skulle underlätta mycket för de värmländska företagen att göra affärer i Norge. Exempel på kategorin Annat är att ha ett företag i Norge, bättre bemötande från norrmännen och billigare boende.

4.6 Norska företags upplevelser av företag i Värmland och Västra Götaland

Diagram 54: Hur upplever du företagen i Karlstad/Göteborg när det gäller:

Företagen i Göteborg får ett något högre betyg på alla parametrar jämfört med företagen i Karlstad, det är dock positivt att företagen i Karlstad uppfattas ha en lägre prisnivå. Det är dessutom en högre andel som inte kan svara på hur de upplever företag i Karlstad, jämfört med Göteborg. Andelen vet ej varierar mellan 30-49 procent för Karlstad och 19-35 procent för Göteborg.

Kvinnor upplever i högre grad än män att företagen i Göteborg är nytänkande (innovativa). Bland de som är 60 år eller äldre är det en högre andel än i de andra åldersgrupperna som inte vet vilken servicenivå de Göteborgsbaserade företagen har. De har heller ingen uppfattning om hur nytänkande företagen är.

Företag i Hedmark och Oslo Fylke har en högre andel som inte har någon uppfattning om nytänkandet i företagen i Karlstad, jämfört med Östfold och Akershus. De Hedmarksbaserade företagen har ett lägre förtroende för företagen i Göteborg. Företag med 20-49 anställda anser i högre utsträckning att prisnivån hos de Karlstadbaserade företagen är låg.

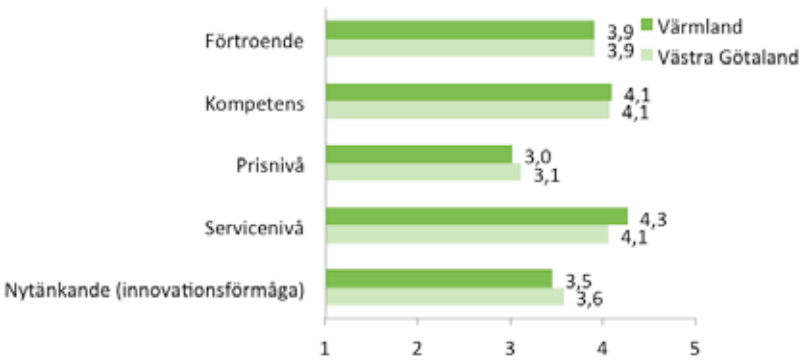
Karlstad:

Förtroende n=73
Kompetens n=69
Prisnivå n=70
Servicenivå n=66
Nytänkande n=53

Göteborg:

Förtroende n=108
Kompetens n=106
Prisnivå n=103
Servicenivå n=103
Nytänkande n=87

Diagram 55: Hur upplever du företagen i Värmland/Västra Götaland när det gäller:

Företag i Värmland och Västra Götaland får väldigt lika betyg på alla parametrar. Det är små skillnader på få respondenter, men man kan ana att värmländska företag är något mer serviceinriktade, medan företag i Västra Götaland har en tendens att uppfattas som mer nytänkande. När det gäller andelen ”vet ej” varierar den mellan 30-50 procent för frågorna som gäller Värmland, vilket är i samma nivå som för perspektivet Karlstad (30-49 %). Västra Götaland har en högre andel ”vet ej” (31-43 %) jämfört med samma frågor ur ett Göteborgsperspektiv (19-35 %)

Värmland:

Förtroende n=65
Kompetens n=61
Prisnivå n=59
Servicenivå n=67
Nyttänkande n=48

Västra Götaland:

Förtroende n=80
Kompetens n=79
Prisnivå n=77
Servicenivå n=81
Nyttänkande n=66

VD i åldrarna 40-49 år har en hög andel som inte känner till servicenivån på företagen i Västra Götaland. Företag i Hedmark och Oslo Fylke har en lägre uppfattning om innovationsförmågan hos företag i Västra Götaland.

4.7 Respondenternas bakgrund

Tabell 7: Respondenter efter kön

Kön	Värmland n=300	Norge n=600
Män	84%	78%
Kvinnor	16%	22%

Tabell 8: Respondenterna efter ålder

Ålder	Värmland n=300	Norge n=600
Upp till 39 år	16%	16%
40 – 49 år	36%	35%
50 – 59 år	34%	34%
60 år eller äldre	17%	15%

Tabell 9: Respondenterna efter företagsstorlek

Ålder	Värmland n=300	Norge n=600
5-9	44%	35%
10-19	27%	28%
20-49	19%	21%
50-99	4%	7%
100-249	4%	5%
250 eller fler	2%	4%

Nära hälften av respondenterna i Värmland arbetar för företag med färre än 10 anställda, vilket stämmer väl överens med den statistik vi har för fördelningen av antal anställda i Värmland. I Norge är företag med 5-9 anställda något underrepresenterade i undersökningen, medan företag med 250 anställda eller fler är något överrepresenterade.

Tabell 10: Respondenterna efter bransch

Bransch	Värmland n=300	Norge n=600
Tillverknings- och utvinningsindustri	7%	10%
Energi och miljö	2%	4%
Byggindustri	8%	10%
Handel	13%	20%
Transportföretag	7%	5%
Företagstjänster	2%	4%
Informations- och kommunikationsföretag	2%	6%
Kreditinstitut och försäkringsbolag	0%	2%
Fastighetsbolag	2%	2%
Jordbruk, skogsbruk och fiske	1%	2%
Vård och omsorg	1%	3%
Personliga och kulturella tjänster	0%	3%
Annat	55%	30%

Det är en större spridning i branscher bland de värmländska företagen. Största branschen är Handel både i Värmland och Norge, med 13 procent respektive 20 procent. 55 procent av de värmländska företagen har angett Annat, motsvarande siffra bland de norska företagen är 30 procent. I Annat finns exempelvis anställda inom branscherna Elektronik, IT, Livsmedel, Restaurang och Verkstad. Observera att branschindelningen är baserad på respondenternas svar och inte på registerdata vilket är orsaken till att så många återfinns under Annat.

Tabell 11: Respondenter efter kommun

Kommun	Värmland n=300
Arvika	5%
Eda	2%
Filipstad	2%
Forshaga	2%
Grums	3%
Hagfors	4%
Hammarö	5%
Karlstad	36%
Kil	7%
Kristinehamn	9%
Munkfors	3%
Storfors	1%
Sunne	5%
Säffle	4%
Torsby	6%
Årjäng	5%

Tabell 12: Respondenter efter fylke

Fylke	Norge n=600
Östfold	15
Hedmark	12
Akershus	28
Oslo fylke	46

Tabellerna ovan visar undersökningarnas fördelning i kommun respektive fylke. Som väntat har Karlstad och Kristinehamn flest svarande, då de är de största kommunerna i länet. Arvika är något underrepresenterat i undersökningen medan Kil är något överrepresenterat. Det är en bra spridning på fylkestillhörighet, med Oslo som det största fylket med nära hälften av respondenterna. Detta liknar den verkliga spridningen.

Fetabiff

Flankstek

Fransyska

Rostbiff

5 Uppfattningar om svenska regioner bland norska medborgare

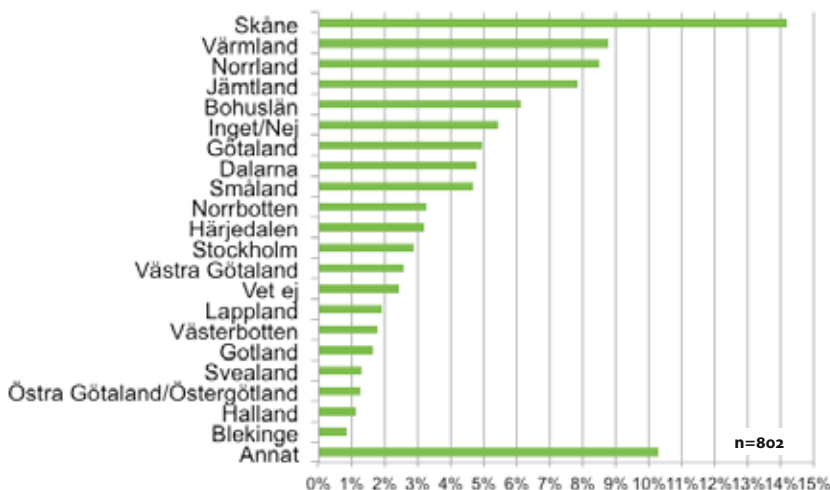
I samband med utredningen kring en regionsammanslagning av Värmland och Västra Götalandsregionen 2009 beställde Västra Götalandsregionen en varumärkesmätning av Västra Götaland och Värmland, samt jämförelser med Stockholm och Skåne. Kartläggningen gav oss en bild av hur de olika regionerna och deras invånare uppfattades av befolkningen i Sverige i allmänhet. Med detta som utgångspunkt beställdes en motsvarande kartläggning av hur den norska befolkningen uppfattar regionerna och deras invånare. Kapitlet kommer först att fokusera på den norska befolkningens uppfattning om de olika regionerna. Sedan kommer det ske en fördjupning av uppfattningen om Värmland och deras invånare samt skillnader här mot den av Västra Götalandsregionen tidigare beställda undersökningen.

5.1 Metod och urval

Populationen är allmänhet i Norge mellan 18–65 år. Urvalet är 802 (400 i ett urval som innehöll Värmland, Västra Götaland, Stockholm-Mälardalenregionen och Skåne samt 402 i ett urval som innehöll Karlstadsregionen, Stockholmsregionen, Göteborgsregionen och Öresundsregionen). Insamlingsmetod: Webbenkät, insamlat av Norstat december 2012. Undersöknings- och analysmetod – en modell utvecklad av Label i samarbete med Johan Anselmsson, docent vid Lunds universitet. Enkäten består av både öppna frågeställningar (stapeldiagrammen, där svaren kodats i efterhand) och slutna frågeställningar (spindeldiagrammen) där respondenterna bedömt hur väl de instämmer i olika påståenden på en skala från 1–5. Associationerna som redovisas i spindeldiagrammen har i tidigare studier för Västra Götalandsregionen visat sig driva respondenternas vilja att besöka, bosätta sig och driva företag i regionen.

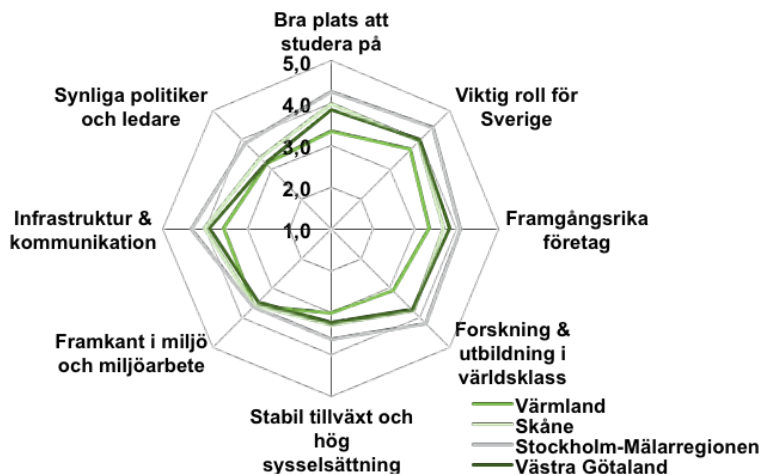
5.2 Uppfattning om svenska regioner

Diagram 56: Spontan kännedom: Top-of mind - Vilka regioner i Sverige känner du till?

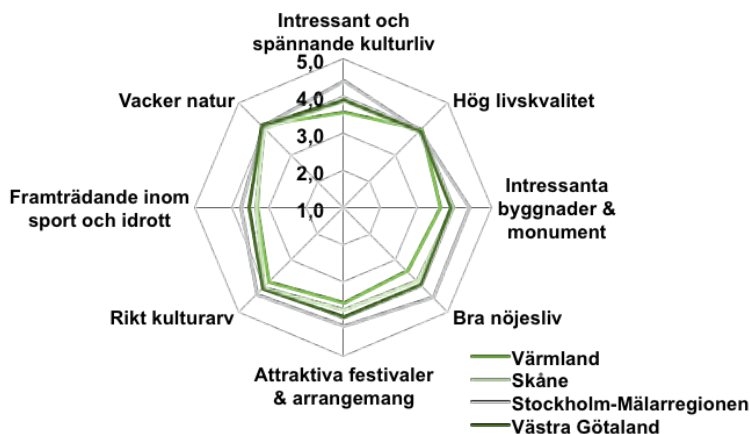
De flesta kommer först att tänka på Skåne när de ska namnge svenska regioner, där 14 % svarar Skåne. Därefter följer Värmland, Norrland och Jämtland på ca 8-9 %. Resultatet för de svenska respondenterna på samma fråga (dock inte Top of mind) är Skåne 35 %, Storstockholm 32 % och Västra Götaland 25 %. Svenskarna anger i större utsträckning storstadsregionerna, medan de boende i Norge tänker mer på de regioner som ligger dem närmast (med undantag för Skåne). Dock är resultaten inte helt jämförbara eftersom här redovisas Top of mind (först nämnd) och i den svenska undersökningen In mind (nämnd).

Diagram 57: Positionering utifrån funktionella värden

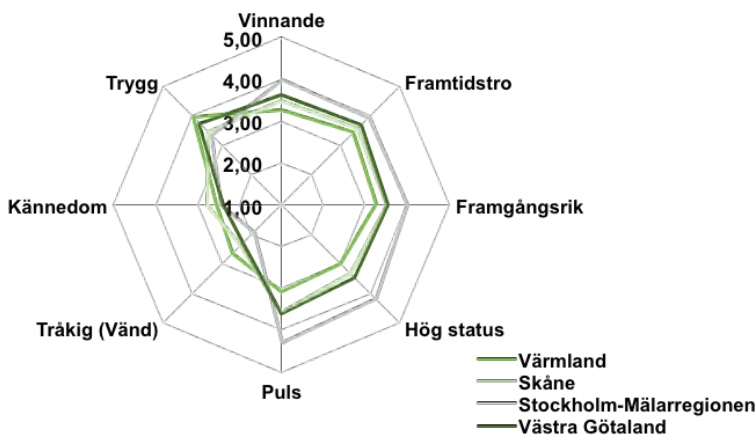
Stockholm-Mälardalen får högst snittbetyg på alla värden, medan Värmland får sämst på alla utom ett funktionellt värde, nämligen framkant i miljö och miljöarbete, där Västra Götaland får sämst medelbetyg. Svagast är Värmland på stabil tillväxt och hög sysselsättning. Mönstret ser likadant ut i Västra Götalandsregionens svenska undersökning från 2009 med undantaget att Stockholm där fick sämst snitt på framkant i miljö och miljöarbete, där istället Värmland och Västra Götaland fick bäst medelbetyg. Värmland får över lag bättre snittbetyg av de norska respondenterna än av de svenska.

Diagram 58: Positionering utifrån upplevelsevärden

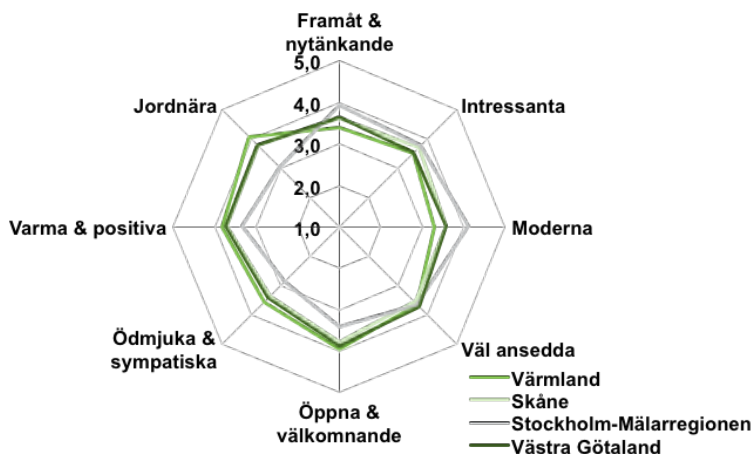
Även utifrån upplevelsevärden får de större regionerna högre värden än Värmland. Värmland får högst betyg när det kommer till hög livskvalitet och vacker natur (vacker natur delas högsta värdet med Västra Götalandsregionen). Västra Götalandsregionens undersökning har givit liknande svar men i den undersökningen är Värmland ensamt i topp på värdena hög livskvalitet och vacker natur.

Diagram 59: Positionering utifrån känslomässiga värden

Värmland får återigen sämre snitt än de större regionerna på de flesta värden, med undantagen tråkig, kännedom och trygg. Även de svenska respondenterna upplever Värmland som tryggt, men de ger de andra regionerna högre snitt på resterande påståenden. Värmland uppfattas, av boende i Norge, som den minst tråkiga regionen vilket är en skillnad från Västra Götalandsregionens undersökning där Värmland uppfattades som den tråkigaste regionen.

Diagram 60: Positionering utifrån personlighet

Värmland får höga betyg när det kommer till mjuka värden såsom väl ansedda, öppna och välkomnande, ödmjuka och sympatiska, varma och positiva samt jordnära. Detta gäller bägge undersökningarna. På påståendena framåt och nytänkande, intressanta och moderna får storstadsregionerna högre snitt än Värmland. I Västra Götalandsregionens undersökning fick dock Värmland högt betyg även på intressanta.

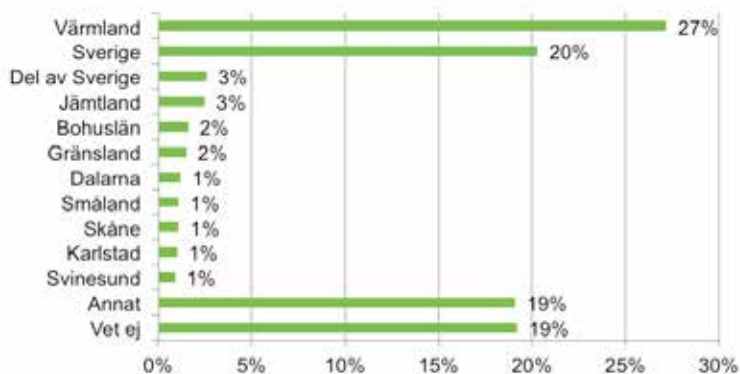

5.3 Uppfattning om Värmland

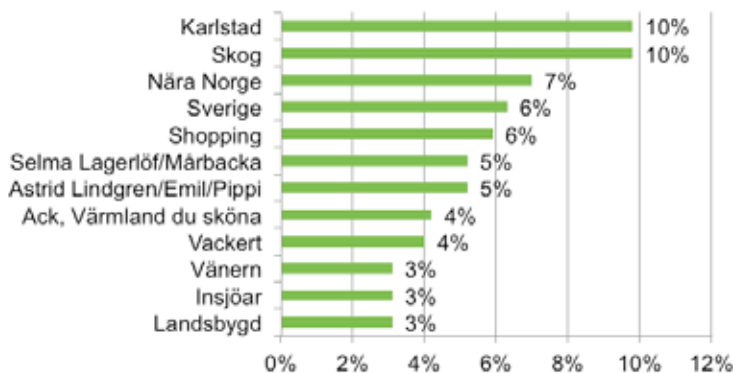
I detta stycke kommer uppfattningen om Värmland bland de boende i Norge jämföras med deras uppfattning om Karlstadregionen samt uppfattningen bland de boende i Sverige enligt Västra Götalandsregionens undersökning. Där data från Västra Götalandsregionen tas med kommer detta att markeras med VGR.

Vid webbundersökningen visades respondenterna en kartbild där Värmland var markerat. De fick sedan svara på vad de kallar det geografiska området som beskrivs på kartan.

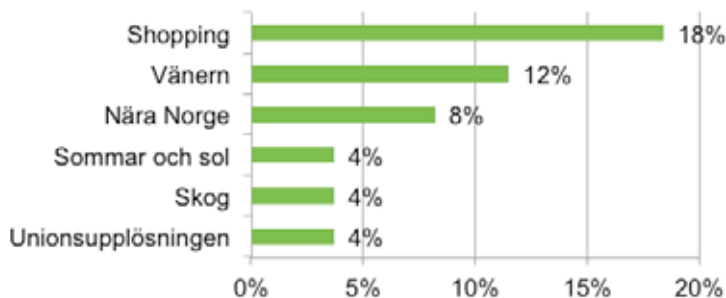
Diagram 61: Vad kallar du det geografiska område som beskrivs på kartan?

Mer än en fjärdedel av respondenterna vet att det är Värmland som visas på kartan, ytterligare 20 procent associerar området till Sverige. Det är 19 procent som inte vet vad det geografiska området heter. I Annat finns svar som Götaland, Kommun, Sör-Sverige och Svenskegrensen.

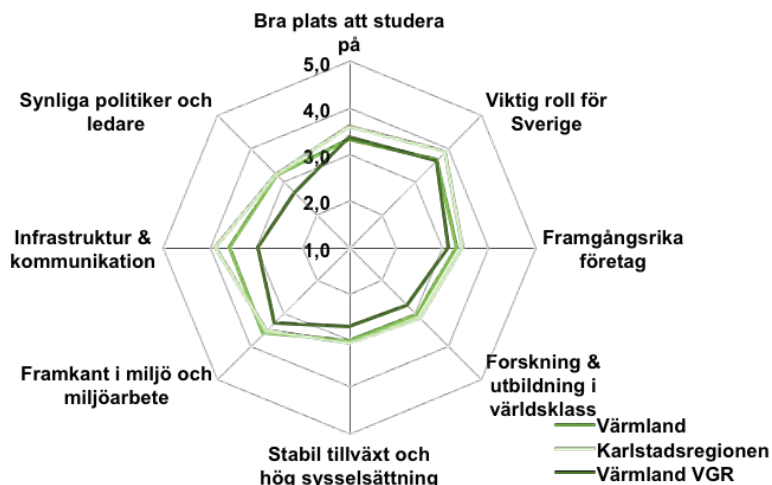
Diagram 62: Vad kommer du att tänka på när du hör Värmland?

De vanligaste associationerna till Värmland är Karlstad och skog följt av nära Norge, Sverige, och shopping. Karlstad och skog var också de vanligaste associationerna i Västra Götalandsregionens undersökning dock handlade det då om mycket högre andelar där 36 procent associerade Värmland med Skog och 35 procent med Karlstad.

Diagram 63: Vad kommer du att tänka på när du hör Karlstadsregionen?

Nästan en femtedel associerar Karlstadsregionen med shopping, medan 12 procent tänker på Vänern och 8 procent att det är nära Norge. Svaren är inte helt jämförbara med undersökningen som Västra Götalandsregionen tog fram 2009 då frågan är annorlunda formulerad. Dock var det ingen i denna som tänkte på shopping och denna skillnad bör man kunna göra. Skillnaden är inte förvånande med tanke på att många norrmän åker till Värmland och Karlstadsregionen just för shopping vilket inte i lika stor utsträckning är ett mönster hos svenskarna.

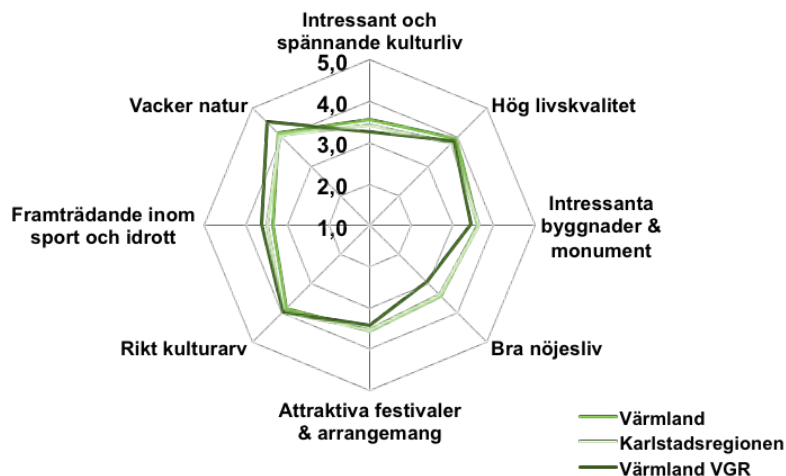
Diagram 64: Positionering utifrån funktionella värden

Källa: Region Värmland och Västra Götalandsregionen

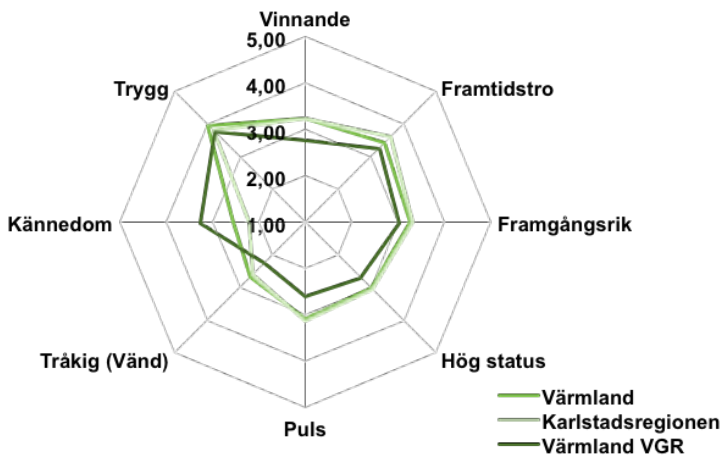
Generellt uppfattas Värmland och Karlstadsregionen lika. Värmland uppfattas mer positivt gällande de funktionella värdena av boende i Norge än av boende i Sverige.

Diagram 65: Positionering utifrån upplevelsevärden

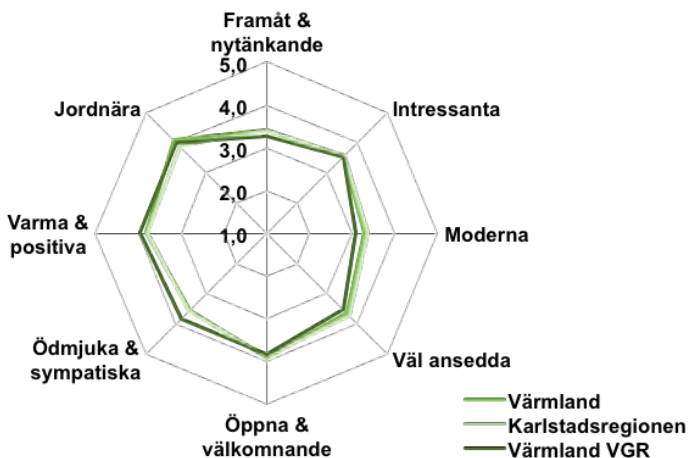
Källa: Region Värmland och Västra Götalandsregionen

Återigen uppfattas Värmland och Karlstadsregionen som lika av de boende i Norge. De största skillnaderna mellan denna undersökning och Västra Götalandsregionens undersökning är att de boende i Norge uppfattar nöjeslivet som bättre och naturen som mindre vacker än vad de boende i Sverige gör.

Diagram 66: Positionering utifrån känslomässiga värden

Källa: Region Värmland och Västra Götalandsregionen

Uppfattningen hos boende i Norge är fortsatt lika mellan Karlstadsregionen och Värmland, dock är det något färre som upplever att de har kännedom om Karlstadsregionen. I Västra Götalandsregionens undersökning har respondenterna högre kännedom om Värmland annars är det generellt högra värden för Värmland bland respondenterna boende i Norge.

Diagram 67: Positionering utifrån personlighet

Källa: Region Värmland och Västra Götalandsregionen

Utifrån personlighet uppfattas Värmland och Karlstadsregionen bland boende i Norge som mer moderna och väl ansedda än vad Värmland uppfattades som av boende i Sverige. Dessutom uppfattade boende i Sverige Värmland som mer ödmjukt och sympatiskt än vad boende i Norge gjorde. Det är dock generellt positiva värden för Värmland och Karlstadsregionen oavsett undersökning.

Region Värmlands rapportserie

Maj 2013

Nedan angivna rapporter är utgivna av Region Värmland. Samtliga rapporter finns att ladda ned på regionvarmland.se

RAPPORTSERIEFÖRTECKNING

Rapport nr 14, Region Värmland 2013	Relationen Sverige – Norge och Värmlands roll
Rapport nr 13, Region Värmland 2013	Projekt för hållbar regional tillväxt och utveckling 2012
Rapport nr 12, Region Värmland 2012	Utbildningsmöjligheter i Värmland 2012 – 2
Rapport nr 11, Region Värmland 2012	Utbildningsmöjligheter i Värmland 2012
Rapport nr 10, Region Värmland 2012	Projekt för hållbar regional tillväxt och utveckling Tema: Jämställdhet
Rapport nr 9, Region Värmland 2012	Kvinnors företagande i Värmland – en kartläggning
Rapport nr 8, Region Värmland 2012	Utvecklingen i Värmland – fakta och statistik 2011
Rapport nr 7, Region Värmland 2012	Mot ett klimatneutralt Värmland – möjligheter till regional utveckling
Rapport nr 6, Region Värmland 2011	Kulturen i Värmland 2011
Rapport nr 5, Region Värmland 2011	Utbildningsmöjligheter Värmland
Rapport nr 4, Region Värmland 2011	23 494 jobb lediga... om alla pensionsavgångar åter- besätts fram till 2020
Rapport nr 3, Region Värmland 2011	Värmlands befolkning och näringsliv år 2030 samt flyttströmmar till och från Värmland
Rapport nr 2, Region Värmland 2011	Projekt för hållbar regional tillväxt och utveckling 2010
Rapport nr 1, Region Värmland 2010	Projekt för hållbar regional tillväxt och utveckling 2009

Sverige är ett av världens mest exportberoende länder och det största exportlandet är Norge. Dessutom är den norska arbetsmarknaden viktig för sysselsättningen i Sverige. 2010 arbetspendlade mer än 27 000 personer från Sverige till Norge och deras inkomster var cirka 8,9 miljarder.

Värmland utgör ett nav i relationen mellan Sverige och Norge. En stor del av arbetspendlingen sker från Värmland där det också har etablerats en omfattande och expansiv gränshandel. 57 procent av de värmländska företagen har haft affärer med Norge under de senaste fem åren, om man frågar företag med minst fem anställda.

Region Värmland vill med denna rapport visa på Norges betydelse för den svenska och värmländska ekonomin samt synliggöra de brister som finns i den offentliga nationella statistiken.

regionvarmland.se